

rijksuniversiteit
 groningen

faculteit gedrags- en
 maatschappijwetenschappen

“En toen zat ik thuis”

EEN KWALITATIEF ONDERZOEK NAAR PERSOONLIJKE VERHALEN VAN EN
 OVER KINDEREN DIE LANGDURIG NIET NAAR SCHOOL GAAN

PAMA5166, FACULTEIT GMW, RIJKSUNIVERSITEIT
 GRONINGEN

Sacha Wassenaar

S5361745

Laura Batstra

Arjen van Assen

7 Juli, 2023

12.052 woorden

Samenvatting

Dit onderzoek, genaamd ‘En toen zat ik thuis’, is een kwalitatief onderzoek naar persoonlijke verhalen van en over kinderen die langdurig niet naar school gaan. Ondanks voortdurende inspanningen van de Nederlandse overheid en onderwijsdiensten neemt het aantal thuiszittende kinderen toe. Er is behoefte aan een andere aanpak, omdat eerdere strategieën niet effectief waren. Het doel van dit onderzoek is om inzicht te verkrijgen in de thema’s die naar voren komen uit persoonlijke verhalen van zorg- en onderwijs-professionals, onderwijsconsulenten, ouders en jongeren die te maken hebben (gehad) met thuiszitters.

De onderzoeksmethode bestond uit 45 semigestructureerde verhalende interviews met zorg- en onderwijs-professionals, onderwijsconsulenten, ouders en jongeren. Aan de hand van een thematische analyse zijn de belangrijkste thema’s geïdentificeerd.

Uit het onderzoek is gebleken dat de impact op alle betrokkenen sterk uiteenloopt. Ook wordt soms over jongeren en hun traject beslist, zonder hen te kennen, te zien of naar hen te luisteren. Daarnaast is goede samenwerking en communicatie tussen professionals onderling, en tussen professionals enerzijds en ouders en de jongeren anderzijds essentieel. Verder is er behoefte aan regie, maar volgens de respondenten toont in veel situaties niemand het benodigde lef om keuzes te maken. De decentralisatie van taken, regels en financiën brengt problemen met zich mee. Er zijn grote verschillen in de uitvoering tussen gemeenten en professionals oefenen een verhoogde druk uit op studenten. Bovendien hebben thuiszittende kinderen te maken met vertragingen zoals wachtlijsten in de zorg en vol-verklaringen in het onderwijs. Ook wordt er een gebrek aan maatwerk ervaren. Daarnaast ervaren professionals een tekort aan eigen kennis en expertise in het onderwijs. Tot slot werken de protocollen elkaar tegen en draait alles hierin om samenwerking met ketenpartners en wordt er niet *out of the box* gedacht.

Er zijn drie overeenkomsten gevonden in dit onderzoek. Namelijk het niet bestaan van ‘dé thuiszitter’, het zien, ervaren of voelen van machteloosheid en de noodzaak van passend onderwijs.

Sommige ervaringen en behoeften zijn uniek voor één groep respondenten. Zorg- en onderwijs-professionals zijn op zoek naar een regiehouder, goede samenwerking en eigen kennis. Daarnaast zijn onderwijsconsulenten gemotiveerd om de casus in beweging te krijgen

en op te lossen. Ouders ervaren stigmatisering en vinden dat er niet geluisterd wordt. Tot slot voelen jongeren zich gelabeld en ook zij ervaren dat er niet naar hen geluisterd wordt.

Door de persoonlijke verhalen kan de situatie van thuiszitters beter worden begrepen. De bevindingen zijn inzetbaar voor het ontwikkelen van een effectievere aanpak van herstel en preventie voor de jongeren.

Trefwoorden: thuiszitters, persoonlijke verhalen, thematische analyse

This research, titled ‘En toen zat ik thuis’, is a qualitative study of personal stories from and about children who have been out of school for a long time. Despite continued efforts by the Dutch government and educational services, the number of children staying at home is increasing. A different approach is needed because previous strategies have been ineffective. This study aimed to provide insight into the themes that emerge from the personal stories of healthcare and education professionals, educational counselors, and parents and youngsters who have (had) to deal with home-staying children.

The research methodology comprised of 45 semi-structured narrative interviews with education counselors, healthcare and education professionals, parents, and youth. Key themes were identified through thematic analysis.

The research indicated that the impact of home-staying on the respondents varied widely. On the one hand, low-impact situations existed; on the other hand, respondents experienced various problems. Sometimes decisions were made about youngsters and their trajectories without knowing, seeing, or listening to these youth. Good cooperation and communication between professionals and parents and between parents and their children is essential. There is also a need for direction, but according to the respondents, direction was lacking in many situations. The decentralization of tasks, rules, and financing resulted in several issues. Firstly, differences in the implementation between municipalities and professionals have led to heightened pressure on students. Furthermore, home-stayers experienced delays, such as extended waiting time in healthcare and full declarations in education. As well, as a lack of customization, professionals experienced a lack of knowledge and expertise in education. Finally, negative experiences with protocols arised due to exclusive collaboration with chain partners without creative thinking.

Three commonalities were found in this study, namely, the nonexistence of ‘the home-stayer’, the seeing, experiencing, or feeling of powerlessness; and the need for appropriate education.

Some experiences and needs were unique to one group of respondents. Professionals were searching for a director, good cooperation, and their own knowledge. Education counselors were motivated to initiate a case and resolve it. Parents faced stigmatization and were not listened to, youngsters felt labeled and were not listened to.

The personal stories will contribute to a more comprehensive understanding of the home-stayers situations. The findings from these stories can be used to develop a more effective approach to recovery and prevention for youth.

Keywords: home-staying, personal stories, thematic analysis

Inhoud

Samenvatting.....	1
1. Inleiding en theoretische verkenning	6
1.1 Inleiding	6
1.2 Definitie, omvang en impact.....	6
1.3 Oorzakelijke factoren.....	8
1.4 Juridisch kader	8
1.5 Bestaande initiatieven en interventies.....	10
1.6 Het huidige onderzoek	10
<i>Doelstelling</i>	11
<i>Onderzoeksvraag en deelvragen</i>	11
1.7 Gebruik van diverse bronnen	11
1.8 Leeswijzer	12
2. Methode	12
2.1 Participanten	12
<i>Steekproef</i>	12
<i>Steekproeftrekking</i>	13
2.2 Onderzoeksinstrumenten.....	14
<i>Semigestructureerde diepte-interviews</i>	14
<i>Hulpmiddelen voor het onderzoeksinstrument</i>	14
2.3 Analyse.....	15
2.4 Ethisch kader.....	16
3. Resultaten.....	17
3.1 De belangrijkste thema's uit de persoonlijke verhalen	17
3.2 De overeenkomsten.....	23
3.3 Unieke thema's.....	27
<i>Zorg- en onderwijs-professionals</i>	27
<i>Onderwijsconsulenten</i>	28
<i>Ouders</i>	28
<i>Jongeren</i>	28
4. Discussie en conclusie	29
4.1 Beantwoording van onderzoeksvragen	29
4.2 Interpretatie reflectie	30
4.3 Sterke punten en inhoudelijke en methodologische beperkingen	32
4.4 Implicaties van het onderzoek.....	33
<i>Kritische reflectie op de waarde van het onderzoek</i>	33

rijksuniversiteit
 groningen

faculteit gedrags- en
 maatschappijwetenschappen

<i>Aanbevelingen voor vervolgonderzoek</i>	34
<i>Aanbevelingen voor de pedagogische praktijk</i>	35
Literatuurlijst.....	36
Bijlage 1: Flyers.....	42
Bijlage 2: Topiclijsten	44
Bijlage 3: Demografische gegevens.....	50
Bijlage 4: Na afloop van het interview	55
Bijlage 5: Toestemmingsverklaring	56
Bijlage 6: Overeenkomst onderzoekswerkzaamheden en verklaring van geheimhouding	58
Bijlage 7: Codeboek.....	61

1. Inleiding en theoretische verkenning

1.1 Inleiding

Elk kind heeft volgens artikel 28 van het Internationaal verdrag inzake de Rechten van het Kind recht op passend en degelijk onderwijs (Verdrag inzake de rechten van het kind, 1989, Artikel 1, lid 54). Het aantal kinderen in Nederland dat chronisch afwezig is in het onderwijs neemt toe, ondanks voortdurende inspanningen van de Nederlandse overheid en onderwijsvoorzieningen. Het gaat niet goed met veel van deze kinderen, zij ervaren psychische klachten, gedrags- en leerproblemen. In dit onderzoek wordt getracht te achterhalen wat het samenspel van de verschillende oorzaken is en welke impact het thuiszitten op leerlingen heeft. Mogelijk kan het verkregen inzicht bijdragen aan het terugdringen van het aantal thuiszitters. De inleiding beschrijft eerst de definitie, omvang, impact en de al beschreven oorzaken van het probleem, evenals het juridisch kader en bestaande interventies.

1.2 Definitie, omvang en impact

In dit onderzoek wordt onder ‘thuiszitters’ het volgende verstaan:

Een thuiszitter is een leerling die langer dan vier weken ongeoorloofd verzuimt en valt onder de groepen van langdurig relatief verzuim of absoluut verzuim. Langdurig relatief verzuim betekent dat de leerling weinig tot geen onderwijs volgt en er meer aan de hand is dan alleen regelmatig spijbelen. Absoluut verzuim is van toepassing als een leerling niet ingeschreven staat bij een school, ongeacht de duur van het verzuim (Onderwijsinspectie, 2016).

De problematiek van thuiszittende jongeren heeft merkbare gevolgen op verschillende gebieden, waaronder gezondheid, welzijn en maatschappelijke kosten. In Nederland zaten in het schooljaar 2020-2021 3.328 leerplichtige kinderen en jongeren langdurig thuis (*Kamerstukken II, kv-tk-26695-138, 2022*). Deze ‘thuiszitters’ vallen binnen de groep voortijdige schoolverlaters, waarvan er in datzelfde schooljaar 24.385 waren (Nederlands Jeugdinstituut, z.d.). Thuiszitten gaat vaak gepaard met complexe problematiek, zoals psychische stoornissen, gedragsproblemen of leerproblemen (Gutiérrez-García et al., 2018; Avila & Rose, 2019; Van Eekelen, 2010; Van Binsbergen et al., 2019). Thuiszitters hebben een

grotere kans op een slechtere algemene gezondheid vanwege de complexe problemen en een gebrek aan fysieke beweging (Bynner & Parsons, 2002). Daarnaast kan het thuiszitten leiden tot gevoelens van isolatie, stress en eenzaamheid (Willging & Johnson, 2009). Door het ontbreken van sociale integratie en positieve ontwikkeling, kunnen jongeren vatbaarder worden voor negatieve invloeden, wat kan leiden tot betrokkenheid bij criminele activiteiten (Tanton et al., 2021; Pearce & Hillman, 1998; Coles et al., 2002; McDermott et al., 2018). Dit kost de samenleving veel geld, omdat er vaak extra hulp en ondersteuning nodig is voor deze groep (Gutiérrez-García et al., 2018; Krötz & Deutscher, 2022).

Het thuiszitten heeft niet alleen gevolgen voor de ontwikkeling van het kind, maar ook voor het gezin en de samenleving als geheel. Bij ouders kan het leiden tot stress en zelfs tot het verliezen van een baan omdat ze thuis voor hun kind moeten zorgen (Borgna & Struffolino, 2017; Maguire & Rennison, 2005; Squires & Kefallinou, 2019). Anderzijds kan het ook zorgen voor frictie in de thuissituatie door onbegrip van de ouders (Lessard et al., 2009). Bovendien heeft schooluitval ook gevolgen voor de samenleving als geheel. Thuiszitters krijgen geleerde sociale vaardigheden op school niet mee, waardoor de ontwikkeling mogelijk stagneert voor wat betreft het opbouwen van gezonde relaties en effectieve communicatie. Daarnaast kan het ook leiden tot een verhoogde afhankelijkheid van sociale voorzieningen en overheidssteun. Hierdoor ontstaan hogere sociale kosten voor de samenleving, zoals gezondheidszorg en uitkeringen (Borgna & Struffolino, 2017).

Thuiszitten is niet alleen in Nederland een probleem. Gegevens van Unesco geven aan dat wereldwijd ongeveer 258 miljoen kinderen en jongeren in 2018 niet naar school gingen (Mughal, 2020). Schooluitval draagt bij aan sociale ongelijkheid en heeft economische gevolgen. Door het niet volgen van onderwijs ontstaan er hogere werkloosheidscijfers, lagere inkomensniveaus en een verminderde economische groei (Squires & Kefallinou, 2019). De meeste Europese landen en regio's hebben nationale definities voor vroegtijdige schoolverlaters ontwikkeld en deze zijn verwerkt in beleidsprocessen. Vlaanderen, Spanje, Malta, Oostenrijk, Bulgarije en Nederland hebben een uitgebreide reeks beleidsmaatregelen, programma's en initiatieven geïmplementeerd om vroegtijdig schoolverlaten tegen te gaan. Deze landen hebben een alomvattende aanpak aangenomen, met als doel de oorzaken van vroegtijdig schoolverlaten aan te pakken en jongeren te ondersteunen. Aan de andere kant zijn landen, zoals Ierland, Polen, Portugal, Duitsland en Noorwegen, nog in ontwikkeling doordat zij zich richten op het

ontwikkelen van actieplannen. Hoewel deze landen zich ook inspinnen om vroegtijdig schoolverlaten te verminderen, is hun aanpak mogelijk niet zo allesomvattend als die van de eerdergenoemde landen (Eurydice, 2014).

1.3 Oorzakelijke factoren

Bij thuiszittende kinderen, spelen meerdere problemen een rol, waarbij verschillende achterliggende redenen elkaar overlappen en beïnvloeden. Gemiddeld genomen worstelen kinderen met drie verschillende problemen tegelijkertijd. Volgens Van Eekelen (2010) zijn de vijf meest voorkomende redenen voor schoolverzuim: psychiatrische problemen, gedragsproblemen, wachten op zorg door wachtrijen en vertragingen bij het krijgen van hulp, bureaucratische belemmeringen met betrekking tot regels en procedures, en thuisproblematiek, zoals het gebrek aan structuur, gebroken gezinnen, ouders met psychiatrische stoornissen en instabiliteit. Verder kan ook ziekte van een gezinslid een rol spelen (Dworkin, 1998). Daarnaast is er een samenhang gevonden met een lage sociaaleconomische status (SES), waarbij een laag gezinsinkomen, werkloosheid en een laag opleidingsniveau van de ouders een grotere kans op schoolverzuim veroorzaken (Thompson, 2011; Bynner & Parsons, 2002; Sadler et al., 2014; Eurydice, 2014). Het is belangrijk om op te merken dat er naast deze factoren nog veel onzekerheid bestaat over andere mogelijke oorzaken van schoolverzuim onder thuisgebonden kinderen.

1.4 Juridisch kader

Het probleem van schooluitval is geen nieuw verschijnsel. Het kwam echter, sinds de decentralisatie van het rijksbeleid naar gemeenten meer onder de aandacht (Van Binsbergen, 2019). In 2014 is het 'passend onderwijs' ingevoerd met als een van de belangrijkste doelstellingen de thuiszitters weer naar school te krijgen. Scholen zijn hierbij verplicht een passende plek te vinden voor een leerling, ook als er extra ondersteuning nodig is (Rijksoverheid, z.d.). Daarnaast voeren schoolbesturen en regionale samenwerkingsverbanden de zorgplicht uit, waardoor zij verantwoordelijk zijn voor de plaatsing van een ingeschreven of aangemelde leerling (Rijksoverheid, z.d.).

De mogelijkheid van vrijstellingen op basis van artikel 5a van de leerplichtwet roept vragen op over de mogelijkheden voor passend onderwijs en de inclusiviteit van het huidige onderwijssysteem. Door de vrijstelling op basis van artikel 5a van de leerplichtwet kunnen

leerlingen worden uitgeschreven van school omdat zij als niet leerbaar worden beschouwd (Zembla, 2015). De vrijstelling is van oorsprong in gang getreden voor kinderen met ernstige problemen zoals het liggen in een coma of het hebben van een zware psychiatrische aandoening. Maar inmiddels krijgen ook steeds meer kinderen met lichtere problematiek de vrijstelling (Bertling et al., 2016). In het jaar 2016 waren er 5.537 vrijstellingen, wat een stijging van 67% betekent ten opzichte van het rapport ervoor. Deze toename geeft aan dat veel kinderen die wel degelijk in staat zijn om te leren, worden bestempeld als niet leerbekwaam vanwege het ontoereikende onderwijssysteem dat niet in hun behoeften voorziet. Het is duidelijk dat sommige scholen niet bereid of in staat zijn om passend onderwijs te bieden aan deze kinderen, waardoor ze gedwongen worden om een vrijstelling aan te vragen (Zembla, 2015).

Een vrijstelling op basis van artikel 5a van de leerplichtwet is met moeite ongeldig te verklaren, omdat alleen een school die besluit een leerling in te schrijven dit kan bewerkstelligen. Hoewel samenwerkingsverbanden in Nederland verantwoordelijk zijn voor passend onderwijs in de regio, zijn ze niet wettelijk verplicht om voor passend onderwijs te zorgen als het gaat om vrijstellingen. Dit creëert een moeilijke situatie voor sommige ouders, die op problemen stuiten rondom de Nederlandse wetgeving over schoolgang. Als gevolg daarvan zoeken zij soms naar alternatieve oplossingen in het buitenland (Zembla, 2015).

Ondanks het streven naar verbetering, zoals verwoord in het rapport van de Kinderombudsman (Stam & Vreeburg - Van der Laan, 2013), is er sprake van een jarenlange stijging van het aantal thuiszitters. Door het vorige kabinet, verschillende organisaties en ministeries is het Thuiszitterspact ondertekend (VNG, 2016). Dit pact had als doel dat in 2020 geen enkel kind langer dan drie maanden thuis zou zitten zonder een geschikt aanbod van onderwijs of zorg (Van Binsbergen et al., 2021). Echter, in zijn Thuiszittersbrief heeft Minister Slob aangegeven dat dit doel niet is behaald (*Kamerstukken II, kv-tk-26695-130*, 2020). Minister Wiersma heeft in 2022 een nieuwe en aangescherpte aanpak opgezet met drie actielijnen, namelijk dat ieder kind gezien wordt door zijn aanwezigheid centraal te stellen, dat een echt passend aanbod geboden wordt waar dat nodig is en dat afstandsonderwijs wordt ingezet voor jongeren die geen onderwijs op school (kunnen) volgen (*Kamerstukken II, kv-tk-26695-138*, 2022). Deze aanpak is momenteel het meest recente beleid en wordt actief uitgevoerd.

1.5 Bestaande initiatieven en interventies

In Nederland zijn ten eerste verschillende gemeentelijke initiatieven opgezet om thuiszitters te ondersteunen en hen de mogelijkheid te bieden zich te ontspannen, zich te ontwikkelen en indien mogelijk terug te keren naar het onderwijs. Voorbeelden hiervan zijn zorgboerderijen, dagbestedingen, rebound plekken, scoutingplaatsen en een-op-een begeleiding (Regelhulp, z.d.). Ten tweede zetten verschillende partijen zoals ouders, scholen en samenwerkingsverbanden steeds vaker onderwijsconsulenten in vanwege hun onafhankelijke deskundigheid, wanneer zij niet tot een oplossing komen (Rijksoverheid, z.d.).

1.6 Het huidige onderzoek

Ondanks het ontwikkelde begrip over de problematiek van thuiszitters en de kennis over de gevolgen, blijft een gebrek aan kennis voortbestaan over het samenspel van oorzakelijke en in-stand-houdende factoren die bijdragen aan deze situatie, wat de urgentie van uitgebreider onderzoek en een holistische aanpak benadrukt (Bynner & Parsons, 2002). Er is duidelijk behoefte aan een meer omvattend beeld dat rekening houdt met meerdere perspectieven. Vanwege het gebrek aan een holistische aanpak zijn de beleids- en praktijkgerichte aanbevelingen niet effectief (McDermott et al., 2018). Het begrijpen van de uiteenlopende redenen achter schooluitval is van fundamenteel belang om het probleem te verbeteren. De redenen verschillen namelijk sterk en de ervaringen van de betrokkenen zijn zeer divers (Márquez-Vera et al., 2016; Knesting, 2010). Het mislukken van de huidige strategieën van de nationale overheid om te voorkomen dat kinderen thuiszitten, benadrukt de noodzaak van een andere aanpak van deze problematiek.

Op wetenschappelijk niveau kan door het vergroten van kennis over het samenspel van oorzaken van de problematiek, begrip ontstaan over de complexiteit en factoren die ervoor zorgen dat kinderen thuis blijven zitten. Daarnaast is het interessant om de thuiszittersproblematiek te onderzoeken vanwege de praktische relevantie. Het groeiende aantal cijfers toont aan dat het probleem de ontwikkeling van kinderen, hun gezinnen en de samenleving als geheel beïnvloedt. Steeds meer kinderen zitten thuis en volgen geen onderwijs. Dit heeft ernstige gevolgen voor hun toekomst en hun kansen op de arbeidsmarkt. Thuiszitten gaat gepaard met verschillende problematieken zoals, sociale isolatie en psychische en gezondheidsproblemen, met als gevolgen maatschappelijke uitval en diverse kostenposten.

Doelstelling

Het onderzoek heeft als doel inzicht te krijgen in het samenspel van factoren waardoor thuiszittersproblematiek ontstaat en blijft bestaan. Op basis van dit inzicht kunnen scholen de ondersteuning wellicht verbeteren en kan het onderzoek bijdragen aan het terugdringen van het aantal kinderen dat langdurig niet naar school gaat.

Onderzoeksvraag en deelvragen

Hoofdvraag:

‘Welke thema’s komen naar voren uit de persoonlijke verhalen van zorg- en onderwijs-professionals, onderwijsconsulenten, ouders en jongeren die te maken hebben (gehad) met thuiszitters en welke inzichten kunnen hieruit worden verkregen?’

Deelvragen:

‘Wat zijn de belangrijkste thema’s die naar voren komen uit persoonlijke verhalen van zorg- en onderwijs-professionals, onderwijsconsulenten, ouders en jongeren die met thuiszitters te maken hebben (gehad)?’

‘Wat zijn de overeenkomsten van zorg- en onderwijs-professionals, onderwijsconsulenten, ouders en jongeren die te maken hebben (gehad) met thuiszitters?’

‘Wat zijn de unieke thema’s die naar voren komen uit de verhalen van zorg- en onderwijs-professionals, onderwijsconsulenten, ouders en jongeren die te maken hebben (gehad) met thuiszitters?’

1.7 Gebruik van diverse bronnen

Door gebruik te maken van diverse bronnen, is er een grondige basis gelegd voor dit onderzoek. Ten eerste zijn veelal wetenschappelijke bronnen gebruikt, die bij voorkeur ‘peer-reviewed’ waren. Hierdoor is inzicht verkregen in de factoren waarmee thuiszitten gepaard gaat. Ten tweede zijn ook kamerstukken en wetteksten geraadpleegd vanuit het maatschappelijke belang van het onderzoek. Door deze stukken te bestuderen is inzicht verkregen in de regelgeving en het beleid over thuiszitten. Tot slot zijn rapporten over het onderwijs bestudeerd om inzicht te krijgen in de ontwikkelingen op het gebied van onderwijs

en thuiszitters. Door deze verschillende bronnen te combineren, is een grondige basis gelegd voor het onderzoek en de interpretatie van de resultaten.

1.8 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft de methode van het onderzoek. Het gaat hier om een kwalitatief onderzoek, waarbij gebruik wordt gemaakt van semigestructureerde diepte-interviews. Het hoofdstuk legt uit hoe de respondenten zijn geselecteerd en hoe de interviews zijn afgenomen en geanalyseerd. Hoofdstuk 3 presenteert de resultaten van het onderzoek. De belangrijkste thema's en patronen die naar voren zijn gekomen uit de persoonlijke verhalen van de respondenten komen hier aanbod. Het bespreekt ook de overeenkomsten en verschillen tussen de gevonden resultaten. Hoofdstuk 4 presenteert de conclusies van het onderzoek. Het geeft antwoord op de hoofdvraag en de deelvragen, en vat de belangrijkste bevindingen samen. Ook is er een discussie over de resultaten en conclusies, waarbij is gekeken naar het belang van de onderzoeksresultaten en theoretische verkenning. Ook komen mogelijke beperkingen van het onderzoek aanbod. Tot slot volgen er suggesties voor verder onderzoek en voor de praktijk.

2. Methode

2.1 Participanten

Steekproef

De diversiteit van de respondentengroep en de methodologie voor het selecteren van de steekproef zijn cruciale elementen in het begrijpen van de bevindingen van het onderzoek. De gegevens zijn verzameld van 45 interviews. Hierin is gesproken met vijf onderwijsconsulenten, veertien onderwijs-professionals en twaalf zorg-professionals (jongerenwerk, ambulante en residentiële). Daarnaast is gesproken met veertien ouders en acht jongeren, waarbij de jongeren vaak samen met de ouders waren. De onderwijsconsulenten zijn in dit onderzoek als aparte groep beschouwd vanwege hun onafhankelijke deskundigheidspositie. In Tabel 1 zijn de demografische gegevens van de respondenten opgenomen.

Voor het onderzoek golden de volgende inclusie- en exclusiecriteria. De geïncludeerde zorg- en onderwijs-professionals en onderwijsconsulenten dienden directe beroepservaring te hebben met leerplichtige kinderen die gedurende meer dan vier weken chronisch afwezig waren

in het onderwijs. Daarnaast zijn ouders geïnccludeerd die persoonlijk betrokken waren bij een thuiszittend kind en zijn jongeren geïnccludeerd die zelf hebben thuisgezeten. Bij ouders en jongeren gold ook dat de thuiszitter meer dan vier weken chronisch afwezig was in het onderwijs. Personen die niet direct betrokken waren bij de thuiszittersproblematiek of die geen persoonlijke ervaring hebben gehad met thuiszitten werden geëxcludeerd.

Tabel 1
 Demografische gegevens van de respondenten

Categorie	Aantal respondenten	Leeftijd (Op het moment van het interview)	Werkzaam in	Hoogst afgeronde opleiding	Aantal jaren werk-ervaring
Zorg- en onderwijs professionals	26	24-65	Primair onderwijs; Voortgezet onderwijs; Speciaal Basisonderwijs; Voortgezet onderwijs; Jeugdhulp.	Middelbaar beroepsonderwijs tot en met de universiteit.	1-25
Onderwijs-consultanten	5	50-68	Primair onderwijs; Voortgezet onderwijs; Speciaal Basisonderwijs; Speciaal voortgezet onderwijs; Middelbaar beroepsonderwijs.	Hoger beroepsonderwijs tot en met de universiteit.	3-15
	Aantal respondenten	Leeftijd (Op het moment van het interview)	Duur van thuiszitten van jongere	Hoogst afgeronde opleiding	
Ouders	14	Onbekend	1 - +3 maanden	Basisonderwijs tot en met de universiteit.	
Jongeren	8	10-22	+3 maanden	(Speciaal) Basisonderwijs tot en met voortgezet onderwijs.	

Opmerking. Gegevens afkomstig uit bijlage 3.

Steekproeftrekking

De steekproeftrekking werd uitgevoerd door middel van een gemakssteekproef. Deze is uitgevoerd aan de hand van het verspreiden van de flyers (zie Bijlage 1). Deze zijn op

verschillende kanalen uitgezet, zoals verzending via e-mail naar relevante contactpersonen en organisaties, plaatsing in het eigen netwerk en op relevante websites. Deze actie is verricht door medewerkers van het onderzoek van hogeschool Windesheim en de Verhalenbank Psychiatrie. Zij verzamelen persoonlijke verhalen van mensen die bekend zijn met psychiatrische klachten (Verhalenbank Psychiatrie, z.d.). Potentiële respondenten die interesse hadden in deelname aan het onderzoek, konden contact opnemen met de medeonderzoeker van het onderzoek. Vervolgens werd aan de hand van de inclusiecriteria bepaald of zij geschikt waren voor deelname. Door het netwerk van de onderzoekers te gebruiken, werd geprobeerd om een gevarieerde groep respondenten te verzamelen met verschillende achtergronden en ervaringen.

2.2 Onderzoeksinstrumenten

In dit onderzoek is het semigestructureerde diepte-interview als onderzoeksinstrument toegepast. Daarnaast is gebruik gemaakt van drie verschillende hulpmiddelen om het interview te ondersteunen.

Semigestructureerde diepte-interviews

Aan de hand van een narratieve benadering zijn semigestructureerde diepte-interviews gebruikt als instrument om persoonlijke verhalen op te halen van en over thuiszitters. Deze zijn afgenomen door studenten Social Work van hogeschool Windesheim, de medeonderzoeker en de thesisstudent. Deze manier van interviewen wordt veelvuldig ingezet in kwalitatief onderzoek om diepgaande informatie te verzamelen (Squire et al., 2008; Meesters et al., 2010). De validiteit van dit instrument wordt versterkt door de flexibiliteit ervan, waardoor de interviewers open vragen kunnen stellen en kunnen doorvragen op interessante antwoorden. Dit draagt bij aan een beter begrip van de onderzochte thema's. De betrouwbaarheid is vergroot door de interviewers een trainingssessie van één dagdeel aan te bieden en feedback te geven op de geluidsopname van het eerste interview. De Verhalenbank Psychiatrie heeft de medeonderzoeker getraind en de medeonderzoeker heeft vervolgens de overige interviewers getraind. Hierdoor is consistentie in de uitvoering gewaarborgd.

Hulpmiddelen voor het onderzoeksinstrument

Topiclijsten - Voorafgaand aan de interviews zijn topiclijsten opgesteld (zie Bijlage 2), gebaseerd op de positieve gezondheidstheorie (IPH, z.d.; Seligman, 2008). Deze theorie gaat

uit van zes dimensies van gezondheid: identiteit, gezondheid en welbevinden, maatschappelijk participeren, verbondenheid, hulp en zingeving. Deze dimensies dienen als leidraad voor de gesprekken en bieden structuur aan het onderzoek. Zo is een diepgaand inzicht verkregen in de ervaringen van thuiszitters en in de manier waarop deze dimensies van gezondheid daarin een rol speelden. De validiteit van topiclijsten is gewaarborgd door hun vermogen om alle belangrijke onderwerpen op te nemen en ervoor te zorgen dat alle relevante informatie is verzameld. De topiclijsten zijn zorgvuldig ontworpen op basis van de specifieke onderzoeksdoelen. Hierdoor is de validiteit vergroot en wordt tegelijkertijd de betrouwbaarheid gewaarborgd door consistentie in de behandeling van de onderwerpen.

Voice-recorder - De interviews zijn opgenomen met een voice-recorder, waardoor de kwaliteit van gegevensverzameling is verbeterd door nauwkeurige registratie van de gesprekken. Dit heeft bijgedragen aan de betrouwbaarheid van het onderzoek, omdat het de mogelijkheid gaf om de opgenomen informatie te herzien en te analyseren. Ook is de kwaliteit van de gegevens verbeterd door de onderzoeker in staat te stellen zich volledig te concentreren op de respondent en het stellen van vragen, in plaats van op het schrijven van aantekeningen.

Aanvullende gegevens en observaties - Aanvullende gegevens en observaties zijn verzameld om een gedetailleerder inzicht te krijgen in de respondenten. Ten eerste zijn de demografische gegevens van de respondent aan het eind van het interview genoteerd (zie Bijlage 3). Hierdoor is een beter begrip ontstaan van de achtergrond en kenmerken van de respondenten. Ten tweede heeft de interviewer na afloop observaties en beladen thema's voor zichzelf opgeschreven (zie Bijlage 4). Hierdoor is er een groter begrip ontstaan van de situatie en de ervaringen van de respondenten.

2.3 Analyse

Het onderzoek was inductief van aard en had een latente benadering. Dit betekent dat in de analyse is gezocht naar thema's die relevant zijn voor het beantwoorden van de onderzoeksvraag en wat de uitspraken bekendmaken over aannames en de sociale context (Verhoeven, 2018; Nowell et al., 2017). Deze benadering is gekozen omdat het aansluit bij zowel de onderzoeksvraag als de narratieve benadering die in het onderzoek werd gehanteerd. Daarnaast is gebruikgemaakt van de thematische analysemethode, waarbij het stappenplan van Verhoeven (2020), gebaseerd op dat van Braun en Clarke (2008), is gevolgd. Hierbij zijn de

volgende stappen expliciet uitgevoerd om de repliceerbaarheid van het onderzoek te waarborgen.

Ten eerste hebben de thesisstudent en de medeonderzoeker zich vertrouwd gemaakt met de data door deze grondig door te nemen. Zij hebben hierbij de tekst die relevant was voor het beantwoorden van de onderzoeksvraag geselecteerd. Ten tweede hebben zij de overeengekomen geselecteerde tekst in thema's geordend waarbij zij de fragmenten die over hetzelfde gaan bij elkaar hebben gezet. Hierdoor is een eerste versie van het codeboek inductief ontstaan. Vervolgens hebben de thesisstudent en de medeonderzoeker afzonderlijk van elkaar drie interviews gecodeerd. Zij hebben deze naderhand vergeleken en de verschillen besproken. Dit heeft geleid tot een overeenstemming waardoor de thema's zijn geformuleerd. Een berekening is hier niet aan gekoppeld. Verder heeft de thesisstudent in de analyse de data gecodeerd door systematische codes toe te wijzen aan specifieke delen van de data. Dit coderingsproces is op iteratieve wijze uitgevoerd, waarin met behulp van het softwareprogramma ATLAS.ti codes toegekend zijn aan zinnen, alinea's of fragmenten met betekenisvolle informatie. Daarnaast heeft het programma geholpen bij het structureren, inzichtelijk maken en verfijnen van de gegevens (Kalpokaite & Radivojevic, 2019). Tot slot zijn de resultaten gerapporteerd. De thesisstudent heeft de bevindingen gerapporteerd door een gedetailleerde beschrijving van de thema's te creëren met toegevoegde citaten ter ondersteuning van elk thema. Er is gezorgd voor transparantie en volledigheid zodat andere onderzoekers het onderzoek kunnen repliceren en de resultaten kunnen valideren.

2.4 Ethisch kader

Er is veel aandacht besteed aan het waarborgen van de ethische aspecten van het onderzoek en de privacy van de respondenten.

Ten eerste is gebruik gemaakt van informatie- en toestemmingsformulieren (zie Bijlage 5), zodat respondenten volledig op de hoogte waren van het onderzoek en vrijwillig toestemming gaven om deel te nemen. Deze formulieren werden een week van tevoren verstrekt aan de respondenten, zodat ze wisten waar ze aan toe waren en voldoende tijd hadden om na te denken over hun deelname aan het onderzoek. Ten tweede is de privacy en vertrouwelijkheid van de respondenten gewaarborgd, door alle medewerkers voorafgaand aan het onderzoek een 'overeenkomst onderzoekswerkzaamheden en verklaring van

geheimhouding' (zie Bijlage 6) te laten tekenen, ten behoeve van bewustwording van de verantwoordelijkheden en regels van het onderzoek en geheimhouding van de verzamelde gegevens. Ten derde zijn alle verzamelde gegevens veilig en versleuteld verwerkt met behulp van een beveiligde omgeving, filesender.surf.nl, zodat onbevoegden de gegevens niet konden lezen of downloaden. Tot slot zijn de opnames van de interviews na afloop getranscribeerd door het notulistenteam van de Verhalenbank Psychiatrie en vervolgens gewist. De namen van respondenten en andere herleidbare informatie zijn verwijderd uit de transcripties. Alle verzamelde gegevens worden twee jaar bewaard en zijn opgeslagen in een gedeelde drive waar alleen medewerkers van het onderzoek toegang toe hebben.

3 Resultaten

3.1 De belangrijkste thema's uit de persoonlijke verhalen

Tabel 2 laat de belangrijkste thema's zien die uit de interviews naar voren zijn gekomen. In deze paragraaf krijgen de negen belangrijkste gevonden thema's een toelichting.

Tabel 2
Resultaten deelvraag 1, belangrijke thema's.

Belangrijkste thema's die naar voren komen uit de verhalen van zorg- en onderwijs-professionals, onderwijsconsulenten, ouders en jongeren

- impact op gezondheid;
 - wie ziet de jongere?;
 - samenwerking en communicatie;
 - de regierol;
 - decentralisatie van taken, regels en financiën;
 - tragiek van het wachten;
 - gebrek aan kennis en expertise;
 - tegenwerking van protocollen;
 - het belang van maatwerk.
-

Impact op gezondheid - Betrokken zijn bij de thuiszittersproblematiek gaat gepaard met impact op de gezondheid. De impact op zorg- en onderwijs-professionals is sterk uiteenlopend. Enerzijds bestaan er situaties met weinig impact en anderzijds ervaren zorg- en onderwijs-professionals emotionele en mentale problemen: "Je moet wel streng zijn voor jezelf, want anders vreet dit vak je echt op met huid en haar." Onderwijsconsulenten geven

aan dat het werk zowel inspirerend als dynamisch kan zijn. Daarentegen hebben sommige casussen ook een negatieve invloed op de gemoedstoestand en zijn ze emotioneel belastend. Onderwijsconsulenten ervaren dit als gevolg van voortdurend nadenken, analyseren en omgaan met een hoge werkdruk. Ook kunnen onderwijsconsulenten te maken krijgen met juridische geschillen en manipulatieve ouders, wat zorgt voor stress. Zo zegt een onderwijsconsulent: “Maar het gebeurt, en in die zin is het soms zwaar en complex werk. Maar het kan ook hartstikke leuk zijn en dat je in goede harmonie met elkaar tot een prima oplossing komt.” Over het algemeen vereist het werk van een onderwijsconsulent constante alertheid, scherpte en het vermogen om complexe situaties aan te pakken.

De situatie van een thuiszittend kind heeft een aanzienlijke impact op ouders, zowel op de fysieke als mentale gezondheid. Zo ervaren ouders gevoelens van bezorgdheid, twijfel en onzekerheid en hebben zij te maken met een enorm emotionele belasting. Ze voelen zich machteloos, niet serieus genomen en vechten tegen een systeem dat hen niet begrijpt. Zo zegt een ouder: “Je gaat je heel wanhopig voelen. Je loopt tegen allerlei onmogelijkheden aan en je kunt geen kant op.” Ook zegt een ouder: “Het feit dat je je kinderen gewoon ziet lijden. En dat je eigenlijk toch tekortschiet als moeder, omdat het voor jezelf al niet eens duidelijk is van hoe het allemaal ontstaan is en het waarom. En dan moet je het uit gaan leggen aan je kinderen. Dus wij hebben altijd gezegd meisjes, het komt goed.” De partner voegt hieraan toe: “Papa en mama doen ons best.”

Het thuiszitten heeft invloed op de mentale toestand en het welzijn van jongeren. Positieve effecten zijn gevonden op de mentale toestand doordat jongeren meer tijd voor zichzelf hebben en zichzelf ook leren kennen. Zo zegt een ouder: “Meer de oorzaak waarom hij thuis was komen te zitten, had hij last. Want vanaf het moment dat hij thuis is komen te zitten, veert hij weer omhoog.” Aan de andere kant zijn negatieve effecten gevonden zoals stress, trauma, paniekaanvallen en een negatief zelfbeeld. Zo zegt een ouder: “Hij werd teruggetrokken, huilen, durfde niet meer, buikpijn, hoofdpijn. Eh, aan zichzelf gaan twijfelen; en ik ben niks waard en niemand wil mij, ze moeten met toch niet. En ik kan het niet. En joh, ik doe dit fout, ik doe dat fout.” Ook zegt een ouder het volgende over de gedachten die haar zoon kreeg door de schoolgang: “Dat weekend is er een meisje doodgereden. En toen zei hij dat zou ik ook wel willen. Ik zou ook wel willen dat iemand mij doodreed. Hij zegt maar ze mogen, je mag ook wel een mes door mijn hart heen drukken.” Daarnaast ervaren jongeren

verstoring van het dagelijkse ritme en eetpatroon doordat de schoolstructuur wegvalt. Bovendien ondervinden zij belemmeringen in sociale contacten en eenzaamheid, vooral als andere kinderen wel naar school gaan.

Wie ziet de jongere? - Er wordt over jongeren en hun traject beslist, zonder hen te kennen, te zien of naar hen te luisteren. Dit heeft een grote impact op zowel de jongere als de ouders. Zo geeft een ouder aan: “Hij zei ook van ja, weet je, het gaat allemaal om mij, ik doe alles verkeerd, en ze denken dat ze me kennen, ze kennen me helemaal niet. Ze hebben me zelfs nog nooit gezien of gesproken. En dan bedenken ze van alles wat ik moet doen en dat is niet wat ik wil, maar ze luisteren toch niet. En ze dreigen en eh, ze weten niet eens waar ze mee bezig zijn.” Dit wordt bevestigd door een zorgprofessional die zegt: “Ja, je weet niet altijd voor wie je het doet, ik ken jongeren vaak vanuit de dossiers.” Een andere ouder zegt: “Echt 80% van de mensen had die jongen, had hem nog nooit gezien of gesproken. En dan gaan ze daar wel beleid op uitzetten, protocollen op uitzetten. Eh, aansprakelijkheid eigenlijk indekken en naar anderen overzetten en doorschuiven. Maar niet kijken naar wat hij wil.” Ook geeft een ouder het volgende advies: “Luister nou eens in godsnaam naar wat het kind te zeggen heeft. Maar ook naar de ouders. Zet die niet meteen weg als, als jij hebt er niet voor geleerd, dus weet je nergens van. Dat. Luister. Neem het serieus en ga eens kijken. En, en als je iets fout doet, ieder mens kan foute beslissingen nemen, zeg eens gewoon sorry. Sorry, ik heb het fout.” Over het algemeen geven onderwijs-professionals aan te worstelen met het onderhouden van contact. Zo zegt er één: “Nee, deze leerling is niet in staat om contact buiten zijn ouders te hebben. Komt niet buiten. Het is al heel fijn als hij een keer in de week onder de douche staat zeg maar. Dus dat kan niet”. De relevantie van het zien en een relatie met een jongere wordt doorgaans erkend. Zo zegt een zorgprofessional: “Zolang je in relatie bent, hè ben je in contact met elkaar en kun je dingen zeggen en eh, kunnen ze dat ook accepteren. En ben je uit relatie ja, dan wordt, dan worden alle gesprekken lastig.”

Samenwerking en communicatie - Het belang van een goede samenwerking en communicatie is essentieel volgens respondenten. Een onderwijsconsulent formuleert dit als volgt: “Het belangrijkste is, denk ik, erkennen. Horen, waardevrij, oordeelvrij erkennen. Het is het recht van iedereen om zijn eigen beleving te hebben van een situatie. Kun je objectief alles van vinden, is niet van belang als de persoon het zo beleeft. Dit is hetgeen wat ik nu hoor, klopt het wat ik hoor. Ja. Nou, dan is dat jouw situatie en die erken ik.” Ook luidt de ervaring dat

(jeugd)hulp en onderwijs functioneren als twee verschillende culturen. Zo zegt een zorgprofessional: “De culturen van scholen, de gemeentelijke apparaten en de jeugdzorgapparaten zijn niet dezelfde culturen. Bijvoorbeeld scholen hebben schoolvakanties. Jeugdzorgaanbieders doen altijd zeg maar, die werken in de schoolvakanties. En op het moment dat de scholen beginnen, gaan ze op vakantie. En dan hebben we dus drie maanden lang dat er niks gebeurt.” Ook wordt opgemerkt dat zorg- en onderwijs-professionals op verschillende wijzen hun vak uitoefenen. Zo formuleert een onderwijsconsulent: “En de een is daar heel goed in, en de ander denkt: liever lui dan moe.” Een andere zorgprofessional zegt: “Het onderwijs dat, dat nog weleens heel moeilijk vindt, om hard en duidelijk te zijn, want we willen de, relatie goed houden. Maar er is soms onvoldoende inzicht dat de relatie goed houden ook kan betekenen dat je juist hard moet zijn. En als je, als je zacht en voorkomend bent, kan in sommige gevallen goed werken, maar lang niet in, in alle gevallen. En ouders krijgen daardoor soms een idee dat ze belazerd worden, dat er niet eerlijk met ze wordt gecommuniceerd, en dat klopt dan eigenlijk ook.” Zo zegt een ouder: “Je werd gewoon helemaal niet gehoord. Je werd aangehoord en genegeerd. Gewoon weggepist.”

De regierol - De behoefte aan regie wordt sterk benadrukt door respondenten. Een zorgprofessional zegt: “Het enige is wel, wie neemt daarin de regie. Dat was altijd zoekende en dat is misschien ook wel waardoor het later is misgegaan. Dat er niet een, iedereen deed zijn eigen stukje goed, maar toen dat wegviel, viel het als een kaartenhuis in elkaar.” Een andere zorgprofessional zegt: “We praten en we praten en we doen niets. Weet je. Er kan meer als mensen iets meer lef hadden.” Een onderwijsconsulent geeft aan dat het moeilijk zoeken is, omdat “er soms namelijk niemand is die regie pakt en je ziet heel vaak dat ouders dan van lieverlee de regie maar pakken, en als ouders eh bewust de regie pakken/hebben, vind ik er wat van, en als ouders eh noodgedwongen de regie pakken vind ik er ook wat van. Ik vind het heel triest als zorg- en onderwijs-professionals het aan de ouders laten om eh te verbinden en te coördineren, dat alle partijen de neuzen dezelfde kant op krijgen. Dat ouders daar dag en nacht druk mee zijn. Dat vind ik, dat vind ik gênant, als zorg- en onderwijs-professionals zich dat laten aanleunen. Dan denk ik: wie staat erop? Wie, wie durft er te zeggen dat hij casusregisseur is? En dat is heel wisselend wat je tegenkomt.” Bovendien geven onderwijsconsulenten aan, dat zij de regierol bewust vermijden, maar dat het soms niet anders kan. Zij proberen de betrokkenen in een casus verder te helpen in het leiden van de casus. Tegelijkertijd geeft een ouder een positieve ervaring aan met iemand die wel regie pakte: “[Naam][onderwijsconsulent]

heeft daar echt wel een hele belangrijke rol in gespeeld. Want die heeft op een gegeven moment tegen het bestuur gezegd en nu gaan jullie stoppen met mailen, bellen, boos doen en weet ik veel wat allemaal. Je gaat nu eerst nadenken, want deze meisjes moeten weer naar school. En daar ga je nu oplossingen voor bedenken.” En een andere ouder zegt over een onderwijsconsulent: “Want die heeft gewoon op een gegeven moment bestuur tot alle groepen gezegd van jongens, maar dit kan niet.”

Decentralisatie van taken, regels en financiën - De decentralisatie van taken, regels en financiën zorgen voor problemen en beperkte mogelijkheden. Samenwerkingsverbanden functioneren niet neutraal en de gemeentes verschillen aanzienlijk van elkaar. Zo benoemt een onderwijsprofessional: “Ja, verder werken gemeentes vaak langzaam, moet je vooral veel geduld hebben of, de gemeente heeft ook geen geld en geen mensen dus ja die roeien ook maar met de riemen die ze hebben maar genoeg is het niet.” Het doorbreken van bestaande systemen, met name op het gebied van financiën en regels, wordt genoemd als een mogelijke oplossing voor de problematiek van thuiszitters. Een zorgprofessional zegt hierover: “Loslaten van het doel is een diploma. Een diploma kan nooit een doel zijn. Het doel is voor deze jongeren een plek in de maatschappij, nou, daar hebben wij als maatschappij nog stappen in te maken.” Ook is het systeem waarin je met de kudde mee moet lopen en waar druk wordt uitgeoefend op de jongeren niet helpend. Een ouder geeft aan hoe zij het ervaart: “Eigenlijk wel heel erg verdrietig, maar als ik zie wat [zoon] allemaal heeft meegemaakt. Eh, ik bedoel hij zit niet makkelijk in elkaar in die zin hè. Als je een ander persoon was geweest, was het makkelijker in het systeem te voegen, maar je bent nog steeds een hartstikke gave kerel. En dat door de leerplicht er zoveel stress en zoveel beslissingen genomen zijn, die niet goed zijn geweest voor dit kind. Voor deze mens in wording. En eh, [stilte] eh, [huilt] [stilte]”. Een andere ouder sluit daaro aan en zegt: “Ik denk dat het gewoon superfijn zou zijn als ze in het hele leven zeg maar eens even iets minder druk op die kinderen gaan leggen. En dat er gewoon meer begrip ook is voor als er iets een keer niet lukt.”

Tragiek van het wachten - Verschillende soorten vertragingen spelen een grote rol in de thuiszittersproblematiek. Dit kan te wijten zijn aan een groot aantal zorgprofessionals bij een casus of aan langdurige wachttijden bij zorginstanties. Zo geeft een onderwijsprofessional aan: “De jeugdzorg in de gemeente kent te lange wachttijden. Dat maakt het niet altijd makkelijker.” Daarnaast wordt het beleid omtrent ziekteverzuim op scholen met ongeoorloofd

en geoorloofd verzuim als niet helpend ervaren: “Dus dat ongeoorloofd verzuim, daar zit wel een systeem achter. Maar dat geoorloofd verzuim niet, behalve een jeugdarts of een arts of een specialist die zegt nou ja, hij kan niet naar school. En daar ligt wel vaak het gevoel daar is nog wel winst te boeken.” Bovendien kampen scholen met volle klassen en geven zij volverklaringen af. Een zorgprofessional zegt hierover: “Dat is typisch onderwijs. Wanneer is het dan opgelost? Volgende week? Over een uur?”

Gebrek aan kennis en expertise - De ervaring luidt dat de aanpak van zorg- en onderwijs-professionals afhankelijk is van hun kennis, die soms beperkt is. Dit wordt bevestigd door een onderwijsprofessional met de volgende uitspraak: “Het is een combinatie van factoren waardoor kinderen uitvallen, en het onderwijs heeft niet de kennis in huis van al die factoren.” Ook geeft een onderwijsconsulent aan dat het: “voor een deel van instanties afhangt, maar het hangt veel meer van mensen af. In hoeverre zijn ze in staat om door te pakken? In hoeverre zijn ze in staat om niet alleen te praten, maar vooral te gaan doen? Eh in hoeverre zijn ze in staat om beweging te organiseren? Eh hoeveel ervaring hebben ze in het vlot trekken van een situatie?”. Een zorgprofessional zegt hierover: “Als je hoort wat leerlingen meemaken, vaak op scholen zelf, hoe er met hen om wordt gegaan, hoe zij niet begrepen worden. Dus dat heeft ook te maken denk ik met een stukje scholing en inzicht voor leerkrachten die in het voortgezet onderwijs werken.” Er is ook te weinig kennis bij onderwijs-professionals over diagnoses en routes die zijn te bewandelen. Zo zegt een jongere: “Als school gewoon kennis had over hoogbegaafdheid, dan zou het zoveel beter zijn. Dan zou ik nooit de problemen hebben meegemaakt, die ik heb meegemaakt. Maar ja.” Daarnaast zegt een ouder het volgende: “Die school, weet je, die ontkende ook alles. En het zou aan hem liggen. En het is uitdaging. Weet je, ze beloofden heel veel en deden het niet.”

Tegenwerking van protocollen - Zorgverlening wordt ervaren als hokjes denken, waar alleen samenwerking met ketenpartners mogelijk is en niet met de juiste schakels. Ouders vertellen in interviews dat sleutelfiguren zoals een hoogbegaafdheidsspecialist helpend zijn. Doordat deze specialisten particulier zijn, mogen zij niet aansluiten bij een multidisciplinair overleg (mdo), omdat volgens de gemeente alleen samenwerking bestaat met ketenpartners. Ouders raken hierdoor ten einde raad, schakelen toch de particulier in, waardoor uiteindelijk de eigen kosten hoog oplopen. Een ouder zegt: “De zorgverlening is hokjes, is checklistjes, is

protocollen. Protocol, op protocol op protocol en niet mijn verantwoordelijkheid. Ooh dat kan ik doorschuiven naar de ander. Protocol. Ah, nou ben ik niet aansprakelijk, protocol.”

Essentie van maatwerk - Er dient meer ruimte te zijn voor maatwerk, zodat er meer mogelijkheden ontstaan binnen het schoolcurriculum. Zo uit een onderwijsprofessional haar ongelof in het huidige schoolsysteem en zegt: “Want eigenlijk naar mijn mening is dat best wel dat jongeren in een vakje worden gestopt. Ook met citotoetsen en dat soort dingen zeg maar. Ik vind dat daarin veel te weinig ruimte is voor jongeren die eh, hè wat een andere leerstijl hebben of andere interesses hebben.” Een zorgprofessional zegt hierover: “Ik denk uiteindelijk is het proces wat maakt dat je een doel behaalt belangrijker dan in welk tijdsbestek je dat doet.” Doordat maatwerk niet altijd mogelijk is op scholen, proberen ouders creatieve oplossingen te bedenken. Zo zegt een ouder het volgende over het zelf opgezette thuisonderwijs: “En wij zitten ook echt financieel aan de grens van alles wat we kunnen. Ik kan ook niet meer werken. Het zou financieel beter zijn als ik een dag meer werk, maar dat zou betekenen dat we minder onderwijs kunnen geven. Dat kan niet.”

3.2 De overeenkomsten

Tabel 3 laat de overeenkomsten zien die uit de interviews naar voren zijn gekomen. In deze paragraaf krijgen de drie overeenkomsten een toelichting.

Tabel 3
Resultaten deelvraag 2, overeenkomsten tussen de groepen respondenten

Overeenkomsten
<ul style="list-style-type: none">▪ ‘De thuiszitter’ bestaat niet;▪ Machteloosheid;▪ Passend onderwijs moet passen.

‘De thuiszitter’ bestaat niet - Zowel zorg- en onderwijs-professionals, als onderwijsconsulenten, als ouders en jongeren stellen dat ‘de thuiszitter’ niet bestaat. Zo zegt een onderwijsprofessional: “Thuiszitters is een heel algemeen begrip. En dat is ook waar we het net eventjes over hadden, van ja, wat, wat valt nou echt onder een thuiszitter? En dat, dat, nou ja, daar hebben we ook wel discussies over intern. Is dat inderdaad, hè, gedogen we dat? Is dat geoorloofd? Ongeoorloofd? Hè? Heeft dat met ziekte te maken of met wachtlijsten?” of “Dus het is, om terug te komen op het verhaal hè, aan de ene kant is het ehm, eh jongeren die

uitvallen door bijvoorbeeld eh dat ze niet goed in hun vel zitten of slechte thuissituatie of wat dan ook, middelengebruik, en aan de andere kant jongeren die totaal niet in het schoolstelsel passen en eigenlijk zoekende zijn, weet je wel.” Onderwijsconsulenten geven hetzelfde aan: “Eh ik kan thuiszitters niet over één kam scheren in de zin van je bent thuiszitter en dan eh dan moeten we dit gaan doen. Zo werkt het niet. Iedere thuiszitter heeft zijn verhaal. Er zijn eh kinderen en jongeren die eh iets eh meegemaakt hebben waardoor ze eh, eh op slot zijn geraakt. Er zijn eh kinderen die op basis van beperkingen eh niet helemaal in de route passen die ze verzonnen hadden. Er zijn systemische factoren te, in het gezin waardoor er soms een patroon van handelen en denken is wat ook doorbroken moet worden voordat, voordat de juiste stappen gezet kunnen worden, omdat mensen in overtuigingen zitten die niet helpend zijn. Ja, dus er zijn zo veel verschillende dingen waar je naar moet kijken om voor dat kind te verzinnen wat de oplossing kan zijn.” Een andere onderwijsconsulent zegt: “Die thuiszitters zijn met name die jongeren die natuurlijk naar binnen gerichte problematiek hebben, want die anderen zorgen goed voor zichzelf als het gaat over aandacht.”

Dat ‘de thuiszitter’ niet bestaat is ook te herkennen in het perspectief van ouders die social-media-platformen afzoeken om op deze wijze informatie te verzamelen over hun kind. Zo zegt één ouder: “Er is zo weinig bekend over vermijding bij jongeren. Want ik heb eigenlijk tegen iedereen gezegd; ja, maar, hij is toch niet de eerste puber die geen therapie wil. Jongens, daar moet dan toch iets. Maar ik heb me suf gegoogeld ook. En er is zo weinig eh, over, over geschreven, over onderzocht.” Dit wordt bevestigd in de verhalen van jongeren waarin zij diverse factoren aangeven die ervoor zorgden dat zij thuis kwamen te zitten. Een van hen zei hierover: “Ik had moeite met school, naar school gaan en met boekbesprekingen en dat soort dingen. En dan op een gegeven moment ga je een dagje zeggen dat je ziek bent ofzo voor, dat die je boekbespreking niet wilt doen. En dan, maar dan word je ook weer, en dan doe je dat een paar keer en dan durf je die volgende dag ook weer niet naar school, omdat je dan denkt; o, die kinderen, die weten vast dat er iets aan de hand is ofzo. Of die gaan dan vragen; o, durf je niet ofzo. Je stelt het steeds langer uit en dan gaat het op een gegeven moment mis.” Een ander zegt dat ze “veel last van depressie enzo had. Maar dat had ik, heb ik altijd al gehad. Dus, ik denk dat dat ook een groot gedeelte was, waarom ik niet naar school wou”. Tot slot zegt een andere jongere: “Ik ben wel gewoon naar de eerste klas middelbare eh, regulier onderwijs geweest. Daar had ik toen al last van eh, cyclisch braken. Dat kwam allemaal door stress en overgeven. Daardoor was ik eh, minder op school al en dat soort dingen. Toen kwam ik in de tweede klas

denk ik, ja, thuis te zitten. Wat wij denken dat het was, was een autistische burn-out. Eh, Dat ging gemengd met angstproblemen. Dus ik had gewoon eh. Ik zat echt op het hoekje van de bank en ik kwam er niet af. Ik zag ook dingen. En toen zat ik thuis.”

Machteloosheid - Ten tweede ervaart, ziet of voelt iedereen rondom deze problematiek machteloosheid. Zorg- en onderwijs-professionals ervaren machteloosheid door regels en procedures waar zij tegen aanlopen. Zo zegt een onderwijsprofessional: “Nou, vind ik best frustrerend, machteloosheid ook wel. Want ik denk in de kern zouden leerlingen best kunnen blijven als daarin het onderwijssysteem in het VO, wat flexibeler zou zijn. En dat je hè, bijvoorbeeld leerlingen in het VO mag opleiden om naar bijvoorbeeld een staatsexamen toe te werken. Hè, dat je ze heel gericht eh, onderwijs kunt verzorgen. Hè, want dat is ook wat nu ook wel veel in VSO-scholen gebeurt, zeker op het niveau eh, waar leerlingen hierop zitten. Dat ze bijvoorbeeld via [naam][schoolinstantie] onderwijs volgen. Ja, dat, dat zijn allemaal dingen die we hier eigenlijk niet, niet kunnen doen, want ze moeten gewoon mee in het, in het PTA eh, straks van het examen. En dat, dat zorgt voor knelpunten. Terwijl ik denk ja, dat, als dat anders zou zijn, zouden er misschien meer leerlingen beter bediend kunnen worden; dat je tijdiger kan aanpassen.” Onderwijsconsulenten zien ook hoe ouders deze machteloosheid ervaren: “Ouders kunnen een machteloosheid hebben waar je u tegen zegt. Kijk, sommige ouders die, die eh zijn al tegen zo veel muren opgelopen eh dat ze daarin een soort modus in ontwikkelen, dat ze ehm geleerd hebben om dingen voor elkaar te krijgen. En als het niet op de positieve manier is dan is het wel op de negatieve manier, en eigenlijk is dat heel triest.” Een ander zegt: “Ik heb geleerd dat de machteloosheid van ouders en van kinderen die in die situatie zitten ehm zó veel impact heeft dat er geen eh gemakkelijke oplossingen zijn.” Ouders geven deze machteloosheid ook aan: “Ja, nou ja, dat, die machteloosheid, eh, die vond ik het allerlastigste zeg maar, voor mijzelf” en “Nou, je wordt gewoon machteloos op een gegeven moment, want je bent aan het vechten tegen de bierkaai. En dat lees je natuurlijk al op alle, alle platformen die er maar zijn dat kinderen daar tegenaan lopen, dat ouders ertegenaan lopen en dat het onderwijs gewoon niet past.” Tot slot voelen jongeren machteloosheid doordat zij zich niet gehoord of geloofd voelen. Zo zegt een jongere nadat zijn moeder vertelt dat de situatie van kwaad tot erger liep en zij twintig man aan hulpverlening aan tafel zag schuiven: “Die mij nog niet eens hebben gehoord, ze hebben alleen maar mijn dossier, wat vol met fouten stond. Ik voelde eh, machteloosheid, Machteloos. Alsof het gewoon, alsof ik gewoon niet bestond. Alsof ik gewoon een nummertje was.” Ook zegt een andere jongere het volgende nadat het

gezin een ‘Veilig Thuis’ melding had ontvangen: “Ja, ik en mijn broertje hadden allebei ook brieven geschreven, want de melding, die ging om ons allebei. En daar werd gewoon gezegd ‘nee, dat heeft de moeder geschreven’. Of ‘nee, dat, dat, dat hebben de eh, kinderen zelf geschreven of uitgetypt, maar de moeder heeft erachter gestaan, het was gewoon een dictee’.” Op de vraag die hem hierop volgend werd gesteld naar zijn gevoel, zei hij: “Nou, gewoon machteloos.”

Passend onderwijs moet passen - De ervaring is dat passend onderwijs niet passend is. Zorg- en onderwijs-professionals zien daarin veel kinderen uitvallen. Zo zegt een onderwijsprofessional: “Ik denk dat een, dat een heleboel leerlingen niet tot hun recht komen, en ook heel veel faalangst opbouwen en allemaal stresssystemen ontregelen, door de manier waarop wij toetsen.” Een zorgprofessional sluit daarop aan: “Maar er zijn gewoon ook heel veel leerlingen zonder al te veel diagnoses die eh, om wat voor reden dan ook uitgevallen zijn en die zouden denk ik met meer ondersteuning of een betere opvang of een flexibeler lesprogramma eh, denk ik heel graag op hun oude school eh, zijn gebleven. Maar omdat het daar dan ook niet in de hokjes en in de kaders past ja, moeten ze daar weg.” Nog een onderwijsprofessional benoemt het volgende: “Ik hoop dat we niet weer te maken krijgen met eh, met politici, in dat geval de minister die zei: ‘Binnen het systeem van passend onderwijs hebben we geen thuiszitters meer’. Dat vind ik zo ongelofelijk eh politiek naïef, maar ook menselijk naïef. Eh bovendien schept het een eh, een eh, een eh sfeer waarbij de verwachtingen volledig uit het lood zijn geslagen ten opzichte van wat we kunnen waarmaken. Dus in die zin hebben we soms ook last van de politiek, en eh ook in het neerzetten van het, het hele systeem van passend onderwijs. Wat geen inclusie betekent, maar wat wel zo is gelanceerd in mijn optiek. Dus ja, soms moeten we ook rechtbreien wat eh, wat een ander eh verkeerd heeft gedaan.” Ook onderwijsconsulenten zijn kritisch op passend onderwijs. Zo zegt er één: “Ik denk dat eh, dat passend onderwijs als stelsel verkeerd is neergezet, omdat het met heel veel ideologie omkleed is, maar eigenlijk, als je het afpelt, is het een bezuinigingsmaatregel geweest.” Een andere onderwijsconsulent zegt: “En passend onderwijs is, is niets meer of niets minder dan een eh gefixeerde budgettering voor eh, voor onderwijspartijen.” Ook ouders ervaren problemen met het passend onderwijs. Zo benoemt een ouder de factoren waar zij tegenaan loopt: “Eigenlijk is er geen maatwerk. Dat en eh, daar heb ik een heel groot vel voor gemaakt met allerlei punten waarvan ik denk waar het op schort. Eh, maar eigenlijk is er geen maatwerk mogelijk. En het zit op een heleboel fronten.” Een andere ouder sluit hierop aan:

“Omdat het een generiek systeem is, omdat ze niet bereid zijn maatwerk te leveren, omdat ze ook soms niet de capaciteiten hebben om maatwerk te leveren, omdat leerkrachten niet buiten het hokje kunnen denken. Heel veel leerkrachten of eh. Er zijn een aantal die geschikt zijn voor maatwerk en er zijn ook een heel aantal die vooral het programma moeten draaien in een klas waarbij de leerlijn bepalend is en het programma bepalend is.” Ook jongeren zien de regels en structuren van het passend onderwijs somber in. Zo geeft een jongere aan dat: “Als school zo flexibel was als nou, school gewoon, elke school zo flexibel zou zijn geweest als [naam school], met de begeleiding van [naam school] dan had ik nooit een probleem gehad.”

3.3 Unieke thema's

Tabel 4 laat de unieke thema's per groep respondenten zien die uit de interviews naar voren zijn gekomen. In deze paragraaf krijgen de unieke thema's een toelichting.

Tabel 4
 Resultaten deelvraag 3, unieke thema's per groep respondenten

Unieke thema's	
Zorg- en onderwijs-professionals	▪ zijn zoekende naar een regiehouder, goede samenwerking en eigen kennis.
Onderwijsconsulenten	▪ hebben positieve ervaringen: ze vinden het leuk om de casus in beweging te krijgen en op te lossen.
Ouders	▪ ervaren stigmatisering en vinden dat er niet geluisterd wordt.
Jongeren	▪ ervaren labeling en vinden dat er niet naar hen geluisterd wordt.

Zorg- en onderwijs-professionals

Zorg- en onderwijs-professionals zijn op zoek naar iemand met veel kennis die als regiehouder kan functioneren in een casus. Zowel zorg- als onderwijs-professionals ervaren aanzienlijke verschillen in de samenwerking en in de mate waarin zij elkaar nodig hebben. Zo geeft een onderwijsprofessional het volgende aan: “Ik had er wel een goed gevoel over. Dus ik was teleurgesteld dat het niet gelukt was. Ik denk dat dat het overheersende gevoel was, en eh wel afgevraagd, heb ik wat gemist, heb ik te veel gevraagd.” Een andere onderwijsprofessional gaat in op het beschikken over kennis, waarop hij aangeeft: “Het zou mooi zijn als op basis van alle verhalen die verzameld worden alle gegevens die verzameld worden dat er een soort van overzicht komt van, voor, van succes voorbeelden, want ik ben wel benieuwd naar successen van andere scholen, van andere situaties, ik denk dat ik daar veel van kan leren.”

Onderwijsconsulenten

Onderwijsconsulenten vinden het leuk om ‘de puzzel’ op te lossen en zien het als een uitdaging om te kijken waar als eerste beweging in is te krijgen. Ze hebben veel kennis en contacten, wat een oplossing biedt aan casussen. Een van hen zegt hier het volgende over: “Er moet weer een beweging komen. Het maakt niet uit wat, maar er moet een beweging komen. Nou, dat vind ik leuk,” en een ander zegt: “Ik stop niet voordat het klaar is. Zeg maar waar je naartoe wilt, en ik ga daarvoor. Hè, dan begin je met iets, dan ben je er. Dan breng je het in beweging. En in beweging kun je sturen. En dat is eigenlijk mijn motto: kom in beweging.”

Ouders

Ouders ervaren stigmatisering en vinden dat er niet naar hen geluisterd wordt. Een ouder zegt: “Je wordt wel als ouder ook aangekeken door scholen, ja, daar komt zo’n ouder zeggen dat kind is hoogbegaafd en dat hij allerlei uitzonderingen nodig heeft. [zucht] Eh, ze staan er niet om te springen om dan al die uitzonderingen ook te gaan eh, onderzoeken.” Een deel van de ouders gaf ook aan niet gehoord te worden. Zo zegt een ouder: “En ik zeg nou ja, weet je, zolang jullie niet naar ouders luisteren, want die kennen hun kind het allerbeste, ik zeg en jullie denken alleen maar aan dat verrekte rotgeld omdat je dan meer kan investeren in producten, eh, want ze liepen daar allemaal met laptops en de luxe moesten ze hebben. Ik zeg jullie kijken totaal niet naar kinderen. Nou, en dat vind ik gewoon een heel eh, groot gebrek in het onderwijs en ook in de zorg”. Een andere ouder zegt: “Ga eerst het contact aan, durf eerst ook te luisteren. Want de vraag wordt wel gesteld, maar het antwoord wordt niet gehoord.” Nog een andere ouder zegt: “Ja, als er geluisterd werd. Ze gingen gewoon hun eigen gang. Ze hebben, vooringenomen, tunnelvisie, men dekt elkaar, men denkt hetzelfde als elkaar, ketenpartners, contractpartners. Dat is alles wat telt.”

Jongeren

Jongeren ervaren labeling en vinden dat zij niet worden gehoord. Een jongere zegt: “Ze kijken niet meer naar de persoon, ze kijken alleen maar naar die labeltjes die boven je hoofd hangen. En dat zorgt er gewoon voor dat mensen die net iets te slim of net iets te dom zijn voor het schoolsysteem er gewoon buiten vallen. Eh, ja, of, ADD hebben, in mijn geval.” Een andere jongere ziet labeling terug in zijn dossier en zegt: “Eh, nou, de fouten die in de dossiers stonden en wat ze allemaal aan elkaar aan het vertellen waren, zonder dat ze mij zelfs maar ontmoet

hadden.” Niet gehoord worden is ook een groot probleem waar het volgende over wordt gezegd: “Ja. Dat is gewoon eigenlijk het grootste, eh, de grootste oorzaak van het probleem van waarom ik thuis kwam te zitten. Er werd gewoon niet geluisterd.” Een andere jongen beaamt het met de volgende uitspraak: “Nooit. Ik kon aangeven wat ik wilde. Ik kon met de hulpverlener aangeven wat ik wilde. Nee hoor, nee. Daar luistert een gewone school niet naar.” Tot slot zegt een derde jongere: “En dan eh, bedenken ze van alles wat ik moet doen en dat is niet wat ik wil, maar ze luisteren toch niet. En ze dreigen en eh, ze weten niet eens waar ze mee bezig zijn.”

4 Discussie en conclusie

Dit hoofdstuk geeft ten eerste antwoord op de onderzoeksvragen. Daarop volgt een interpretatie van de resultaten in het licht van de theoretische achtergrond en wetenschappelijke evidentie. Ook komen de inhoudelijke en methodologische beperkingen van het onderzoek aan bod. Tot slot geeft het hoofdstuk implicaties weer van het onderzoek.

4.1 Beantwoording van onderzoeksvragen

Uit de analyse van 45 diepte-interviews met zorg- en onderwijs-professionals, onderwijsconsulenten, ouders en jongeren die te maken hebben (gehad) met thuiszitters, kwamen 9 thema's naar boven. Ten eerste heeft betrokkenheid bij een thuiszittende jongere uiteenlopende impact op gezondheid, zoals emotionele en mentale problemen. Ten tweede worden beslissingen genomen en dreigementen geuit door zorg- en onderwijs-professionals naar jongere toe, zonder hen te kennen, te zien of naar hen te luisteren. Ten derde zijn een goede samenwerking en communicatie tussen alle betrokken partijen essentieel, maar niet altijd aanwezig. Ook wordt de behoefte van een regiehouder sterk benadrukt en in sommige gevallen gemist. Daarnaast zorgt de decentralisatie van taken, regels en financiën voor problemen omdat het voor beperkte mogelijkheden zorgt. Bovendien is het tragisch dat het wachten op hulp zo lang duurt. Dit komt door een te groot aantal betrokken hulpverleners in een casus, wachttijden, vol-verklaringen in het onderwijs en het daarnaast gehanteerde geoorloofd verzuim. Bovendien bezitten onderwijs-professionals niet de benodigde kennis en expertise. Durven doorpakken, omgaan met leerlingen, hen begrijpen en de impact van gemaakte opmerkingen inzien is een gemis. Verder werken de protocollen elkaar tegen, waardoor particulieren niet worden uitgenodigd en meegenomen in het proces omdat zij niet fungeren als ketenpartners van de

gemeente. Tot slot is er behoefte aan meer maatwerk, waarin kinderen niet in vakjes worden gestopt, maar waar wel meer ruimte is voor andere leerstijlen en interesses.

In dit onderzoek zijn drie overeenkomsten gevonden van zorg- en onderwijs-professionals, onderwijsconsulenten, ouders en jongeren die met thuiszitters te maken hebben (gehad). Een eerste overeenkomst is dat een groot deel van de respondenten vond dat de term ‘thuiszitter’ te generaliserend is. De doelgroep is veel te uiteenlopend en complex om met één definitie te kunnen omschrijven. Daarnaast heeft iedereen machteloosheid ervaren, gezien of gevoeld. Tot slot bestaat de gezamenlijke behoefte om passend onderwijs passender vorm te geven, waardoor leerlingen meer tot hun recht komen met waar mogelijk buigzamere lesprogramma's.

Uit de verhalen van zorg- en onderwijs-professionals, onderwijsconsulenten, ouders en jongeren die te maken hebben (gehad) met thuiszitters, komen unieke thema's naar voren. Ten eerste zijn zorg- en onderwijs-professionals zoekende naar regie, hebben zij verschillende ervaringen opgedaan in de samenwerking en hebben zij behoefte aan meer kennis. Ten tweede vinden onderwijsconsulenten het leuk om de casus in beweging te krijgen en op te lossen. Daarnaast ervaren ouders stigmatisering en vinden dat er niet geluisterd wordt. Tot slot ervaren jongeren dat zij gelabeld worden en vinden ook dat er niet tot te weinig geluisterd wordt waardoor de problemen rondom het thuiszitten zijn vergroot.

4.2 Interpretatie reflectie

Het onderzoek heeft bestaande literatuur en onderzoeksbevindingen ondersteund, zoals de essentie en het gemis van een goede samenwerking (Bomhof & Van der Grinten, 2020), het belang van een regiehouder per casus (Hogeschool Utrecht, 2016), te weinig mogelijkheden voor maatwerk en te lange wachttijden (*Kamerstukken II, kv-tk-26695-130*, 2020). Ook komen de wijze van registreren, waarin het begrip thuiszitters ter discussie staat en het onderscheid tussen geoorloofd en ongeoorloofd verzuim overeen (Lubberman et al., 2019). Daarnaast ondersteunt het onderzoek ook eerder gerapporteerde belemmeringen, zoals de regels van de decentralisatie en tegenwerking van protocollen (Ledoux & Waslander, 2020). Bovendien hebben professionals vaak niet de benodigde kennis om de achterliggende hulpvraag te kunnen beantwoorden. Dit komt door de uiteenlopende aard van de vraagstukken en het vereiste maatwerk dat ontbreekt (Steunpunt Passend Onderwijs 2017). Tot slot ondersteunen de

gevonden thema's de aangescherpte aanpak van Minister Wiersma (*Kamerstukken II, kv-tk-26695-138, 2022*), waarin alle thema's worden onderverdeeld in de drie actielijnen. Deze overeenkomsten versterken het bestaande begrip van deze factoren en benadrukken de noodzaak van verandering op deze gebieden.

Daarnaast hebben de bevindingen van dit onderzoek nieuwe inzichten naar voren gebracht. Ondanks het feit dat de gevonden thema's de landelijke actielijnen ondersteunen, zijn er ook verschillen gevonden. De schrikwekkende impact die het thuiszitten heeft op de betrokkenen is onderstreept samen met de mate van machteloosheid die gepaard gaat met de thuiszittersproblematiek. Terwijl de landelijke actielijnen zich richten op het zien en de aanwezigheid van ieder kind, stelt dit onderzoek het luisteren naar het kind centraal (*Kamerstukken II, kv-tk-26695-138, 2022*). Ook is het verontrustend dat een beleid wordt bepaald voor leerlingen zonder hen te hebben ontmoet. Professionals geven zelf aan dat ze niet de kennis en expertise bezitten om met de thuiszittersproblematiek om te gaan. Dit kan ertoe leiden dat leerlingen zich gelabeld en ouders zich gestigmatiseerd voelen. In de kamerbrief wordt gesproken over het realiseren van passend aanbod, maar er wordt niet in vermeld dat professionals hebben aangegeven niet over voldoende kennis te beschikken. Hierdoor komt de vraag op hoe passend aanbod gerealiseerd kan worden zonder deze aspecten mee te nemen. Bovendien is in dit onderzoek aangetoond dat particuliere specialisten niet betrokken zijn bij mdo's omdat zij niet worden gezien als ketenpartner, terwijl er aan datzelfde overleg soms wel twintig andere professionals aanschuiven die het kind niet kennen. Ook toont dit onderzoek aan dat onderwijsconsulenten de motivatie, kennis en expertise bezitten om tot oplossingen te komen. Daarnaast valt het vergroten van professionele rollen onder een van de landelijke actiepunten, maar de particulier of een onderwijsconsulent wordt daarin niet benoemd, terwijl in dit onderzoek is gebleken dat zij functioneren als helpende sleutelfiguren (*Kamerstukken II, kv-tk-26695-138, 2022*).

De uitkomsten van dit onderzoek geven nieuwe inzichten die nog niet volledig zijn geïntegreerd in de huidige aanpak van de thuiszittersproblematiek. Het is dan ook interessant om te onderzoeken hoe dit komt. Hiervoor kunnen verschillende redenen worden overwogen. Er wordt bijvoorbeeld niet goed geluisterd naar alle betrokkenen rondom deze problematiek, zij kunnen en mogen hun eigen verhaal niet vertellen en tot slot is de problematiek erg complex.

Het is van belang om deze reflectie te gebruiken om de aanpak te kunnen verbeteren en de nieuwe inzichten uit het onderzoek te benutten.

4.3 Sterke punten en inhoudelijke en methodologische beperkingen

De bevindingen van dit onderzoek dragen bij aan een beter begrip van de complexiteit en veelzijdigheid van de betrokken thema's bij de thuiszittersproblematiek. Door de semigestructureerde diepte-interviews is ruimte gecreëerd voor het persoonlijke verhaal van de respondenten en is de schrikwekkende impact die het thuiszitten heeft op de betrokkenen als sterkste onderdeel naar voren gekomen. Ook hebben respondenten de ruimte gekregen om hun eigen gekozen verhaal te delen. Hierdoor is diepgaand op bepaalde onderwerpen ingegaan en zijn er veel details en emotionele gebeurtenissen aan het licht gekomen. Ook is door de interviews een groot scala aan oorzakelijke en in standhoudende factoren naar voren gekomen. Deze factoren komen van vier verschillende groepen respondenten en hebben derhalve diverse invalshoeken. Dit heeft gezorgd voor meer kennis en inzicht in het samenspel van factoren waardoor het aantal kinderen dat langdurig niet naar school gaat kan worden teruggedrongen.

Het onderzoek heeft vier inhoudelijke en methodologische beperkingen. Deze richten zich op de steekproeftrekking, de individuele analyse van onderzoek, de selectieve inclusie van data en de aanvullende gegevens en observaties.

Steekproeftrekking - In de steekproeftrekking is gekozen voor de gemakssteekproef. Dit betekent dat de respondenten zijn geselecteerd op basis van beschikbaarheid of toegankelijkheid. Hierdoor zijn de resultaten niet geheel representatief voor een bredere populatie en kunnen daarom een vertekend beeld scheppen. Echter, door het gebruik van een gemakssteekproef waren participanten direct beschikbaar, hetgeen zorgde voor een sterke triangulatie met de focus op de specifieke doelgroep. Hoewel de steekproef mogelijk niet geheel representatief is, kunnen de data nog steeds waardevolle inzichten bieden (Scharwächter, 2023).

Individuele analyse van het onderzoek - Hoewel in deze studie is samengewerkt met een medeonderzoeker, moet de lezer rekening houden met het feit dat de thesisstudent als individu uiteindelijk de analyse van de interviews heeft uitgevoerd. Dit heeft geleid tot subjectiviteit in de interpretatie en codering van gegevens. Het ontbreken van een tweede blik

op de interviews heeft de onafhankelijkheid van de toetsing en de betrouwbaarheid van de bevindingen mogelijk verminderd (Van Zwieten & Willems, 2004; Gerring, 2017).

Selectieve inclusie van data - De verzameling van data voor dit onderzoek bestond uit 45 diepgaande interviews, die in enkele gevallen tot wel 2,5 uur duurden. Deze interviews hebben geleid tot een overvloed aan waardevolle informatie. Echter, de omvang van deze dataset was dermate veelzijdig dat het onmogelijk was om alle data volledig te verwerken in deze thesis. Om recht te doen aan de rijkdom van de gevonden informatie en tegelijkertijd de focus te behouden, was ervoor gekozen om per deelvraag specifieke thema's te selecteren die het beste aansloten bij de onderzoeksvragen van de thesis. Deze selectieve aanpak was vanwege de omvang van de dataset noodzakelijk, ondanks het feit dat er mogelijke interessante bevindingen en inzichten verloren zijn gegaan die niet in de thesis worden gepresenteerd (Williams & Moser, 2019).

Aanvullende gegevens en observaties - Door de aanvullende gegevens en observaties te noteren (zie Bijlage 4), is gebleken dat respondenten waardevolle informatie deelden na het uitzetten van de voice-recorder. De reden hiervoor is dat zij deze woorden niet durfden uit te spreken terwijl de recorder aanstond. Deze terughoudendheid kan te maken hebben met de gevoeligheid van het onderwerp en de angst voor mogelijke negatieve consequenties. Als gevolg hiervan kunnen de verzamelde data mogelijk niet geheel compleet of open zijn.

Gezien de beperkingen van het onderzoek is het van belang de resultaten met enige terughoudendheid te interpreteren.

4.4 Implicaties van het onderzoek

Kritische reflectie op de waarde van het onderzoek

De waarde van het onderzoek naar de thuiszittersproblematiek blijkt uit de overvloed aan belangrijke inzichten die zowel in de wetenschap als in de pedagogische praktijk gebruikt kunnen worden. Door de persoonlijke verhalen van de verschillende groepen respondenten te analyseren zijn belangrijke thema's geïdentificeerd die betrekking hebben op het ontstaan en voortduren van het thuiszitten. Hierdoor kunnen de betrokken complexe factoren beter begrepen worden en kunnen zowel de wetenschap als de pedagogische praktijk effectievere interventies en beleidsmaatregelen ontwikkelen. Door verschillende thema's per deelvraag te

kiezen levert elke deelvraag een specifiek aspect op van het onderwerp. Het onderzoeken van de overeenkomsten en de unieke thema's heeft geleid tot een uitgebreider en genuanceerder begrip.

Aanbevelingen voor vervolgonderzoek

De bevindingen in het huidige onderzoek hebben gezorgd voor aanbevelingen voor vervolgonderzoek. Deze vier aanbevelingen richten zich op een diepgaande analyse van bestaande data, kwalitatief onderzoek met andere groepen, alternatief onderwijs en herdefinitie thuiszitters.

Diepgaande analyse van bestaande data - Een vervolgonderzoek kan zich richten op het uitvoeren van een diepgaande analyse van de verzamelde data uit dit onderzoek. Door de gegevens opnieuw te laten bekijken en analyseren door twee onderzoekers, kunnen nieuwe inzichten worden verkregen. Zo kunnen onderliggende patronen, thema's of verbanden worden geïdentificeerd die mogelijk niet volledig zijn benut in de conclusies van het huidige onderzoek. Door meerdere onderzoekers in te zetten neemt de betrouwbaarheid en controleerbaarheid van het onderzoek toe.

Kwalitatief onderzoek met andere groepen - Ook kan aanvullend kwalitatief onderzoek verricht worden met andere relevante groepen die niet bij het huidige onderzoek zijn betrokken. Dit kunnen de particulieren uit het onderzoek zijn, zoals een hoogbegaafdheidsspecialist die in een casus aansluiting wist te vinden, maar ook leerlingen die met problemen kampen en nog wel van het onderwijs gebruik maken. Door deze perspectieven en inzichten te verkennen, kan er een nog breder begrip ontstaan van de theoretische aspecten en kunnen mogelijke oplossingen voor de thuiszittersproblematiek gevonden worden.

Alternatief onderwijs - Verder onderzoek is nodig om te bepalen op welke manier onderwijs buiten het schoolgebouw vorm kan krijgen en, nog belangrijker, hoe dit onderwijs geaccepteerd kan worden. Om een passende oplossing te vinden voor thuiszittende jongeren, waarbij rekening wordt gehouden met individuele behoeften, is het nodig om alternatieve onderwijsvormen en locaties te verkennen. Initiatieven zoals het walhallab (z.d.) kunnen helpen bij het identificeren van best practices en innovatieve modellen die de inclusie en betrokkenheid van thuiszittende jongeren bevorderen. Dit kan worden bereikt door een casestudy uit te voeren of interviews en enquêtes af te nemen.

Herdefinitie thuiszitters - Het is raadzaam om de definitie van thuiszitters en de landelijke aanpak nader te onderzoeken. Het is belangrijk om de complexiteit en diversiteit van de doelgroep na te gaan en rekening te houden met uiteenlopende oorzakelijke factoren die het thuiszitten kunnen veroorzaken. Bij een diepgaand vervolgonderzoek kan gekeken worden of het mogelijk is de definitie van thuiszitters te herzien en een holistischer begrip te ontwikkelen. Dit onderzoek kan bijvoorbeeld risicofactoren identificeren, vroegtijdige signalen vaststellen en effectieve interventies verkennen. Het vervolgonderzoek kan een bredere definitie opzetten, die recht doet aan de doelgroep en de individuele situaties, en kan daarmee een basis leggen voor een betere ondersteuning en preventie.

Aanbevelingen voor de pedagogische praktijk

Het centraal stellen van het kind - Het is van belang om het kind centraal te stellen en samen met ouders mee met het kind in gesprek te gaan. Het oplossen van de thuiszittersproblematiek is niet eenvoudig en daarom vereist het een hoge mate van maatwerk en flexibiliteit. Het is voor betrokkenen belangrijk om *out of the box* te kunnen denken. Het loslaten van protocollen is essentieel en daarnaast kan de aandacht gericht worden op de jongeren door naar hen te luisteren. Een alternatieve benadering, waarbij de jongere op een op maat gemaakte manier centraal staat, kan leiden tot een effectievere aanpak.

Vergroten van kennis, communicatie en samenwerking - Het is van groot belang om de kennis en expertise van onderwijs-professionals te verbreden. Het vergroten van kennis over mogelijke routes, diagnoses en passende onderwijsaanpakken zal bijdragen aan een betere begeleiding van jongeren. Het samenbrengen van onderwijs- en de hulpverleningsculturen is aanbevelingswaardig. Voor het onderzoek naar het samenbrengen van de twee domeinen met als doel thuiszittende jongeren effectief te kunnen ondersteunen, moeten de huidige samenwerkingspraktijken tussen de twee domeinen verkend worden en moeten succesvolle modellen en benaderingen geïdentificeerd worden. Deze verkenning kan vroegtijdige identificatie mogelijk maken en de toegang tot zorg versnellen.

Regie - Het is van belang om per casus af te spreken welke partij daarin de regie neemt. Het hebben van één aanspreekpunt voor alle partijen, kan zorgen voor meer rust en duidelijkheid, wat mogelijk kan leiden tot een snellere oplossing voor het thuiszittende kind.

Literatuurlijst

- Avila, T. S., & Rose, J. (2019). When nurturing is conditional: how NEET practitioners position the support they give to young people who are not in education, employment or training. *Research in Post-compulsory Education*, 24(1), 60–82.
<https://doi.org/10.1080/13596748.2019.1584439>
- Bertling, L., Lubberman, J., & Witteman-van Leenen, H. (2016). *Onderzoek naar de groei van vrijstellingen '5 onder a'* (Rapport 16092). Regioplan.
https://ingrado.nl/media/files/kennisbank/aanwezigheid_in_het_onderwijs/verzuim_18_min/literatuur_en_onderzoek/RegioplanOnderzoek_naar_de_groei_van_vrijstellingen_5_onder_a.pdf
- Bomhof, M., & Van der Grinten, M. (2020). *Jeugdhulp op school*. Oberon.
<https://www.steunpuntpassendonderwijs-povo.nl/wp-content/uploads/2021/07/Verslag-Oberon-deelthema-Jeugdhulp-op-school.pdf>
- Borgna, C., & Struffolino, E. (2017). Pushed or pulled? Girls and boys facing early school leaving risk in Italy. *Social Science Research*, 61, 298-313.
- Braun, V., & Clarke, V. (2008). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Bynner, J., & Parsons, S. (2002). Social Exclusion and the Transition from School to Work: The Case of Young People Not in Education, Employment, or Training (NEET). *Journal of Vocational Behavior*, 60(2), 289-309.
- Coles, B., Hutton, S., Bradshaw, J., Craig, G., Godfrey, C., & Johnson, J. (2002). *Literature Review of the Costs of Being 'Not in Education, Employment or Training' at Age 16/18* (Rapport RR347). Department for Education and Skills.
<https://www.york.ac.uk/inst/spru/pubs/pdf/RR347>
- Dworkin, P. H. (1989). 'School Failure'. *Pediatrics in Review*, 10(10), 301-312.
- Eurydice. (2014). *Vroegtijdige uitval uit onderwijs en vorming in Europa* (Rapport EC-04-14-904-NL-N). EACEA. <https://education.ec.europa.eu/nl/education-levels/school-education/early-school-leaving>

Gerring, J. (2017). Qualitative Methods. *Annual Reviews*, 20(1), 15-36.

<https://www.annualreviews.org/doi/pdf/10.1146/annurev-polisci-092415-024158>

Gutiérrez-García, R., Benjeft, C., Borges, G., Méndez Ríos, E., & Medina-Mora, M. (2018). Emerging adults not in education, employment or training (NEET): socio-demographic characteristics, mental health and reasons for being NEET. *BMC Public Health*, 18(1).

Hogeschool Utrecht. (2016). *Achtergronden en aanpak van 'thuiszitters' in het Utrechtse voortgezet onderwijs. Rapportage van onderzoek in opdracht van het samenwerkingsverband Sterk VO, Leerplicht, Jeugdgezondheidszorg en Buurtteams jeugd en gezin in de gemeente Utrecht*. Lectoraat Participatie en Maatschappelijke Ontwikkeling.

IPH. (z.d.). *Een bredere kijk op gezondheid, die meer oplevert*. Institute for Positive Health. Geraadpleegd op 4 april 2023, van <https://www.iph.nl/positieve-gezondheid/wat-is-het/>

Kalpokaite, N., & Radivojevic, I. (2019). Teaching qualitative data analysis software online: a comparison of face-to-face and e-learning ATLAS.ti courses. *International Journal of Research & Method in Education*, 43(3), 296-310.
<https://doi.org/10.1080/1743727x.2019.1687666>

Kamerstukken II, kv-tk-26695-130. (2020, 30 januari). Overheid.nl. Geraadpleegd op 3 april 2023, van <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-26695-130.html>

Kamerstukken II, kv-tk-26695-138. (2022, 28 maart). Overheid.nl. Geraadpleegd op 3 april 2023, van <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-26695-138.html>

Knesting, K. (2010). Students at Risk for School Dropout: Supporting Their Persistence. *Taylor & Francis Online*, 52(4), 3-10.

Krötz, M., & Deutscher, V. (2022). Drop-out in dual VET: why we should consider the drop-out direction when analysing drop-out. *Empirical Research in Vocational Education and Training*, 14(1). <https://doi.org/10.1186/s40461-021-00127-x>

Ledoux, G., & Waslander, S. (2020). *Evaluatie passend onderwijs* (Rapport 1047).

Eindrapport. Kohnstamm Instituut / TIAS School for Business and Society / KBA.

Lessard, A., Fortin, L., Marcotte, D., Potvin, P., Royer, É. (2009). Why Did They Not Drop Out? Narratives From Resilient Students. *The Prevention Researcher*, 16(3), 21-24.

Lubberman, J., Bertling, L., & Duysak, S. (2019). *Impuls thuiszittersaanpak. Onderzoek naar het verhaal achter de cijfers en de ambities van het Thuiszitterspact* (Rapport 19013). Regioplan.

Maguire, S., & Rennison, J. (2005). Two Years On: The Destinations of Young People who are Not in Education, Employment or Training at 16. *Journal of Youth Studies*, 8(2), 187-201.

Márquez-Vera, C., Cano, A., Romero, C., Noaman, A., Fardoun, H., & Ventura, S. (2016). Early dropout prediction using data mining: a case study with high school students. *Expert Systems*, 33(1), 107-124.

McDermott, E. R., Donlan, A. E., & Zaff, J. F. (2018). Why do students drop out? Turning points and long-term experiences. *Journal of Educational Research*, 112(2), 270-282.
<https://doi.org/10.1080/00220671.2018.1517296>

Meesters, J., Basten, F., & Van Biene, M. (2010). Vraaggericht werken door narratief onderzoek. *Journal of Social Intervention: Theory and Practice*, 19(3), 21.
<https://doi.org/10.18352/jsi.221>

Mughal, A. W. (2020). Secondary school students who drop out of school in rural Pakistan: The perspectives of fathers. *Educational Research*, 62(2), 199-215.

Nederlands Jeugdinstituut. (z.d.). *Cijfers over voortijdig schoolverlaten*. Geraadpleegd op 5 maart 2023, van <https://www.nji.nl/cijfers/voortijdig-schoolverlaten>

Nowell, L., Norris, J. M., White, D. L., & Moules, N. J. (2017). Thematic Analysis. *International journal of qualitative methods*, 16(1).
<https://doi.org/10.1177/1609406917733847>

- Onderwijsinspectie. (2016). *Definitie verzuimers*. Geraadpleegd op 16 maart 2023, van <http://www.onderwijsinspectie.nl/onderwijssectoren/toezicht-op-samenwerkingsverbanden-passend-onderwijs/thuiszittersregistratie/definitie-verzuimers>
- Pearce, N. & Hillman, J. (1998). Wasted youth : raising achievement and tackling social exclusion. In *Institute for Public Policy Research Ebooks*.
<https://ci.nii.ac.jp/ncid/BA56550994>
- Regelhulp. (z.d.). *Thuiszittersinitiatieven*. Geraadpleegd op 11 mei 2023, van <https://www.regelhulp.nl/onderwerpen/onderwijs-en-zorg/thuiszittersinitiatieven>
- Rijksoverheid. (z.d.). *Passend onderwijs*. Geraadpleegd op 1 april 2023, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs>
- Rijksoverheid. (z.d.). *Wat is de rol van de onderwijsconsulent in het (speciaal) onderwijs?* Geraadpleegd op 11 mei 2023, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs/vraag-en-antwoord/wat-is-de-rol-van-de-onderwijsconsulent-in-het-speciaal-onderwijs>
- Sadler, K., Akister, J., & Burch, S. (2014). Who are the young people who are not in education, employment or training? An application of the risk factors to a rural area in the UK. *International Social Work*, 58(4), 508-520.
- Scharwächter, V. (2023, 20 januari). *Selecte Steekproef (Non-Probability Sampling) | Betekenis & Voorbeelden*. Scribbr. Geraadpleegd op 11 juni 2023, van <https://www.scribbr.nl/onderzoeksmethoden/selecte-steekproef/>
- Seligman, M. E. P. (2008). Positive Health. *Applied Psychology*, 57(1), 3-18.
<https://doi.org/10.1111/j.1464-0597.2008.00351.x>
- Stam, J., & Vreeburg - Van der Laan, E.J.M. (2013). *Van leerplicht naar leerrecht* (Rapport KOM2). De Kinderombudsman.
<https://www.kinderombudsman.nl/publicaties/rapport-van-leerplicht-naar-leerrecht>
- Steunpunt Passend Onderwijs. (2017). *Doorzettingsmacht organiseren*. Geraadpleegd op 4 april 2023, van <https://www.steunpuntpassendonderwijs-povo.nl/wpcontent/uploads/2017/02/Handreiking-doorzettingsmacht-def2.pdf>

Squire, C., Andrews, M., & Tamboukou, M. (2008). Introduction: What is narrative research?

In M. Andrews, C. Squire, & M. Tamboukou (Eds.). *Doing narrative research* (pp. 1-21). Sage.

Squires, G., & Kefallinou, A. (2019). *Preventing school failure: a review of the Literature*.

European Agency for Special Needs and Inclusive Education. <https://www.european-agency.org/resources/publications/preventing-school-failure-literature-review>

Tanton, C., McDonagh, L. K., Cabecinha, M., Cliften, S., Geary, R. S., Rait, G., Saunders, J., Cassel, J., Bonell, C., Mitchell, K., & Mercer, C. (2021). How does the sexual, physical and mental health of young adults not in education, employment or training (NEET) compare to workers and students? *BMC Public Health*, 21(1).

Thompson, R. (2011). Individualisation and social exclusion: the case of young people not in education, employment or training. *Oxford Review of Education*, 37(6), 785-802.

Van Binsbergen, M., Pronk, S., Van Heurter, E., & Verbeek, F. (2019). *Niet thuisgeven: Onderzoek naar thuiszitters in het primair en voortgezet onderwijs* (Rapport 1030). Kohnstamm Instituut.

Van Binsbergen, M., Pronk, S., & Van Schooten, E.J. (2021). Niet thuis geven: schooluitval vanuit het perspectief van thuiszitters. *Beter begeleiden*, 16-20.

Van Eekelen, J. (2010). *Bevindingen dossieronderzoek thuiszitters 2010*. Ingrado.
https://ingrado.nl/media/files/kennisbank/participatie_in_het_onderwijs/thuiszitters/literatuur_en_onderzoek/1a%20Thuiszittersonderzoek%202010.pdf

Van Zwieten, M. & Willems, D. (2004). Waardering van kwalitatief onderzoek. *Huisarts en Wetenschap*, 47(13), 38-43.

Verdrag inzake de rechten van het kind. (1989, 20 november). Overheid.nl. Geraadpleegd op 6 april 2023, van <https://wetten.overheid.nl/BWBV0002508/2002-11-18>

Verhalenbank Psychiatrie. (z.d.). *Over-verhalenbank-psychiatrie*. Geraadpleegd op 5 juli 2023, van <https://psychiatrieverhalenbank.nl/over-verhalenbank-psychiatrie/>

Verhoeven, N. (2020). *Thematische Analyse Patronen Vinden Bij Kwalitatief Onderzoek*. Boom

rijksuniversiteit
 groningen

faculteit gedrags- en
 maatschappijwetenschappen

Verhoeven, N. (2018). *Wat is onderzoek?: praktijkboek voor methoden en technieken*. Boom.

VNG. (2016). *Thuiszitterspact*. Geraadpleegd op 1 april 2023, van
https://vng.nl/files/vng/201606_thuiszitterspact.pdf

Walhallab. (z.d.) *Ruimte(n) voor jong talent*. Geraadpleegd op 29 juni 2023, van
<https://www.walhallab.nl>

Willging, P., & Johnson, S. (2009). Factors that influence students' decision to dropout of
online courses. *Journal of asynchronous learning networks*, 13(3), 115-127.

Williams, M., & Moser, T. (2019). The art of coding and thematic exploration in qualitative
research. *International management review*, 15(1), 45.

Zembla. (2015, 22 april). *Thuiszitters*. Bnnvara. Geraadpleegd op 25 mei 2023, van
<https://www.bnnvara.nl/zembla/artikelen/thuiszitters>

rijksuniversiteit
groningen

faculteit gedrags- en
maatschappijwetenschappen

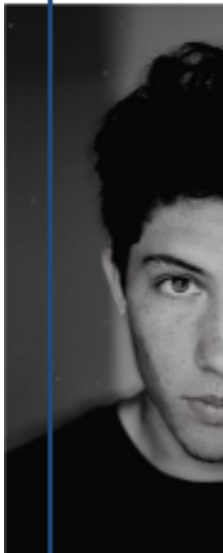
Bijlage 1: Flyers

Flyer voor onderwijsconsulenten en zorg- en onderwijs-professionals

Wij horen graag uw verhaal!

Welk verhaal?

Wij doen onderzoek naar de verhalen van kinderen en jongeren die langere tijd niet naar school zijn geweest en hun ouders, én naar de verhalen van professionals die bij hen betrokken zijn. Hoe beleven deze professionals het hele proces rondom 'thuiszitten' van kinderen en jongeren? Welke impact heeft het? Welke ervaringen hebben ze met de begeleiding van jongeren en hun ouders en de samenwerking rondom een casus??

Waarom?

We willen onderzoeken hoe het komt dat jongeren soms niet meer naar school kunnen en wat hiervan de impact is voor alle betrokkenen. Ook willen we graag weten wat wel en niet als helpend wordt ervaren, zodat de ondersteuning vanuit scholen en onderwijsconsulenten (verder) verbeterd kan worden.

Wie zijn wij?

Onderzoekers van lectoraat Jeugd van hogeschool Windesheim en van de Verhalenbank Psychiatrie van het UMC Utrecht. We werken samen met onderwijsconsulenten, maar zij zijn niet de onderzoekers.

Hoe?

Als u meedoet wordt er contact opgenomen door iemand van het onderzoeksteam van hogeschool Windesheim. In overleg bepalen jullie wanneer en waar u uw verhaal vertelt. De onderzoeker kan bijvoorbeeld naar uw werkplek komen, maar als u een andere plek fijner vindt kan dat ook.

Wat doen we met de verhalen?

De verhalen van alle deelnemers worden anoniem verwerkt. De thema's die uit de verhalen naar voren komen zullen we presenteren, bijvoorbeeld voor scholen en onderwijsconsulenten. Ook komt er een korte samenvatting van deze thema's te staan op de website van de Verhalenbank (www.psychiatrieverhalenbank.nl)

Vragen?

Als u wilt mee doen of als u vragen heeft kunt u contact opnemen met Marianne Welmers via jm.welmers-vande.poll@windesheim.nl of 088-4696528.

rijksuniversiteit
 groningen

faculteit gedrags- en
 maatschappijwetenschappen

Flyer voor ouders en jongeren

Wij horen graag uw verhaal!

Welk verhaal?

Wij doen onderzoek naar de verhalen van kinderen en jongeren die langere tijd niet naar school zijn geweest, én naar de verhalen van hun ouders. Hoe beleven zij het niet naar school gaan? Welke impact heeft het? Welke ervaringen hebben ze met ondersteuning vanuit scholen en hulpverlening vanuit andere partijen?

Waarom?

We willen onderzoeken hoe het komt dat jongeren soms niet meer naar school kunnen en hoe dit is voor het gezin. We willen graag weten wat wel en niet helpend is geweest, zodat de ondersteuning vanuit scholen en onderwijsconsulenten (verder) verbeterd kan worden.

Wie zijn wij?

Onderzoekers van lectoraat Jeugd van hogeschool Windesheim en van de Verhalenbank Psychiatrie van het UMC Utrecht. We werken samen met onderwijs-zorgconsulenten, maar zij zijn niet de onderzoekers.

Hoe?

Als u en/of uw kind meedoet wordt er contact opgenomen door iemand van het onderzoeksteam van hogeschool Windesheim. In overleg bepalen jullie wanneer en waar u uw verhaal vertelt (en/of waar en wanneer uw kind zijn/haar verhaal vertelt). De onderzoeker kan bijvoorbeeld naar uw huis komen, maar als u (of uw

kind) een andere plek fijner vindt kan dat ook. Als dank voor uw deelname ontvangt u (eventueel samen met uw kind) een VVV-bon van €20.

Wat doen we met de verhalen?

De verhalen van alle deelnemers worden anoniem verwerkt. De thema's die uit de verhalen naar voren komen zullen we presenteren, bijvoorbeeld voor scholen en onderwijs-zorgconsulenten. Ook komt er een korte samenvatting te staan op de website van de Verhalenbank (www.psychiatrieverhalenbank.nl)

Vragen?

Als u wilt mee doen kunt u dit aangeven bij uw onderwijsconsulent Bert Klaassen of Arend Zondag. Als u vragen heeft of om andere reden contact wilt met één van de onderzoekers kunt u contact opnemen met Marianne Welmers via jm.welmers-vande.poll@windesheim.nl of 088-4696528.

verhalenbank psychiatrie

Bijlage 2: Topiclijsten

Topiclijst 'thuis zitten' voor jongeren

<i>Openingsvragen</i>	<p>Wat fijn dat je deelneemt aan dit onderzoek. We zijn benieuwd naar de verhalen van jongeren die een tijd niet naar school zijn geweest.</p> <p>Welk verhaal wil je hierover met ons delen? Kun je hier wat meer over vertellen?</p>
Gespreksonderwerpen	Voorbeeldvragen
Identiteit	<p>Kun je mij iets over jezelf vertellen? Hoe zou jij jezelf omschrijven?</p> <p>Welke invloed heeft het niet naar school gaan op hoe je je voelt? Of: Hoe voelde jij je toen je nog naar school ging en hoe voel jij je nu, wat is het verschil?</p> <p>Denk je dat mensen anders naar je kijken nu je een poos niet naar school geweest bent en zo ja, wie dan? En kun je dat verschil eens uitleggen?</p>
Maatschappelijk participeren	<p>Hoe ziet een week of dag er voor jou uit?</p> <p>Wat doe je in je vrije tijd?</p> <p>Welke invloed heeft het niet naar school gaan op wat je doet in je vrije tijd? (bij doorvragen evt. koppelen aan eerder genoemde onderdelen, bijv. hobby, bijbaantje, sportclub, etc)</p>
Verbondenheid	<p>Hoe waren de reacties van jouw omgeving op het niet naar school gaan? (je ouders, familie, vrienden, anderen)</p> <p>Hoe gaat het thuis sinds je niet naar school gaat / toen je niet naar school ging?</p> <p>Zijn er mensen vanuit jouw omgeving die jou steunen? Kun je daar wat meer over vertellen?</p> <p>Hoe steunen zij jou hierin? Of de 'stel-dat-vraag': stel ik zou meekijken, wat zou ik diegene die jou steunt dan zien doen?</p>
Hulp	<p>Hoe was het contact met jouw school vóórdat je niet meer naar school ging? En hoe was dat in de periode dat je thuis zat?</p> <p>Welke dingen die de school deed hebben geholpen? Welke dingen juist niet?</p> <p>Hoe was het contact met Arend en/of Bert (onderwijs-consulent)? Welke dingen hebben geholpen? En welke juist niet?</p>
Zingeving	<p>Weet je al wat je zou willen worden? (welk werk je zou willen doen?) Hoe ziet je privé-situatie eruit over een tijdje?</p> <p>En wat heb je hiervoor nodig?</p> <p>Welke wensen heb je voor de toekomst?</p>
<i>Slotvragen</i>	<p>Zijn er nog dingen die je niet gedeeld hebt en graag nog zou willen delen met ons?</p> <p>Bedankt voor het delen van je verhaal!</p>

Prioriteit: vooral doorvragen op dat wat de jongere zélf al aangeeft. Belangrijkste 2 zaken om in beeld te krijgen: wat is de impact (en dat kan dus op meerdere vlakken zijn), en wat is de rol van school en hulpverlening.

Topiclijst 'thuis zitten' voor ouders

<i>Openingsvragen</i>	<p>Wat fijn dat u meedoet aan dit onderzoek We zijn benieuwd naar de verhalen van jongeren die een tijd niet naar school zijn geweest én die van hun ouders. <i>Eventueel: wat heeft u gemotiveerd om hier aan mee te doen?</i></p> <p>Welk verhaal wilt u hierover met ons delen? Kunt u hier wat meer over vertellen?</p>
Gespreksonderwerpen	Voorbeeldvragen
Identiteit	<p>Hoe zou u uw kind omschrijven? Hoe heeft het niet naar school gaan invloed gehad op uw kind? Welke invloed heeft dit op u zelf? Wat is er anders sinds uw kind thuis is komen te zitten? Hoe denkt u dat anderen naar 'thuiszitters' kijken? Of: heeft u wel eens te maken gehad met stigma of vooroordelen over het niet naar school gaan?</p>
Gezondheid	<p>Heeft het thuis zitten invloed gehad op de gezondheid van uw kind? (denk aan: fysieke gezondheid, maar ook psychische gezondheid) En op uw eigen gezondheid? Kunt u daar meer over vertellen?</p>
Maatschappelijk participeren	<p>Heeft het niet naar school gaan van uw kind invloed gehad op uw werk of dagbesteding? In hoeverre is uw plek in de maatschappij veranderd door het niet naar school gaan van uw kind?</p>
Verbondenheid	<p>Hoe waren de reacties van uw omgeving op het niet naar school gaan van uw kind? Zijn er mensen vanuit uw omgeving geweest die u hebben gesteund? Kunt u hier wat meer over vertellen? Hoe is de band met uw kind? Welke invloed heeft het niet naar school gaan van uw kind op uw onderlinge band? En op andere gezinsrelaties?</p>
Hulp	<p>Hoe kijkt u terug op / ervaart u de hulp die jullie hebben ontvangen? Welke dingen hebben geholpen of juist tegengewerkt? Hoe kijkt u naar de rol die school heeft gespeeld of speelt? Hoe ervaart u de rol van de onderwijsconsulent? Zijn er nog andere hulpverleners betrokken geweest? Hoe heeft u dat ervaren?</p>
Zingeving	Hoe ziet u de toekomst van uw kind? En van uw gezin?
Slotvragen	<p>Zijn er nog dingen die u niet gedeeld hebt en graag nog zou willen delen? Evt.: Wat zou u anderen in eenzelfde situatie willen mee geven? Bedankt voor het delen van uw verhaal!</p>

Prioriteit: vooral doorvragen op dat wat ouders zélf al aangeven. Belangrijkste 2 zaken om in beeld te krijgen: wat is de impact (en dat kan dus op meerdere vlakken zijn), en wat is de rol van school en hulpverlening.

Topiclijst 'thuis zitten' voor professionals

<i>Introductie en opening</i>	<p>Fijn dat u meedoet aan dit onderzoek naar ervaringen van en met 'thuiszitters'. We zijn benieuwd naar de persoonlijke beleving en ervaringen van professionals die met 'thuiszitters' te maken hebben (gehad). Om goed te herinneren hoe u bepaalde dingen heeft ervaren, helpt het om terug te denken aan een concreet kind of jongere en de situatie met dit kind in uw hoofd te houden tijdens dit interview. We vinden het heel belangrijk om echt uw eigen verhaal te horen, daarom beginnen we heel breed:</p> <p><i>Als u terugdenkt aan dit kind of deze jongere, welk verhaal wilt u dan hierover delen? Kunt u hier wat meer over vertellen?</i></p>
Gespreksonderwerpen	Eventuele voorbeeldvragen
Identiteit	<p>Wat kenmerkt u als professional? Wat zijn voor u belangrijke waarden in uw werk?</p> <p>Welke invloed heeft uw ervaring met deze thuiszitter gehad op uw identiteit als professional? En als mens?</p>
Gezondheid en welbevinden	<p>Heeft deze ervaring invloed gehad op uw mentale of fysieke gezondheid? Of uw belastbaarheid in uw werk en daarbuiten? Kunt u daar meer over vertellen?</p> <p>Hoe voelt u zich over het feit dat we thuiszitters hebben?</p>
Maatschappelijk participeren	<p>Heeft het niet naar school gaan van de jongere invloed gehad op uw werk, bijvoorbeeld uw plek in het team, uw werkbeleving, etc? Of op activiteiten of maatschappelijke inzet naast uw werk? Kunt u daar meer over vertellen?</p>
Verbondenheid	<p>Hoe heeft u de verbondenheid en samenwerking met uw collega's in deze casus ervaren?</p> <p>Van wie uit uw omgeving (binnen of buiten werk) heeft u steun ervaren in uw ervaring met deze jongere? Kunt u hier meer over vertellen?</p> <p>Hoe is of was uw band met deze jongere? Hoe is of was de band met de ouders(netwerk)?</p> <p>Welke invloed heeft het niet naar school gaan van de jongere op uw band met de jongere en die met de ouders?</p>
Hulp	<p>Hoe kijkt u terug op de begeleiding die deze jongere (tot nu toe) heeft gehad? Hoe kijkt u naar uw eigen rol in deze begeleiding en ondersteuning?</p> <p>Welke dingen hebben volgens u geholpen bij de aanpak en wat werkte er juist tegen? Hoe had dit volgens u beter gekund?</p> <p>Hoe heeft u de rol van andere betrokken instanties bij de begeleiding van deze jongere ervaren?</p> <p>Heeft u zelf ook hulp gehad om deze jongere te kunnen begeleiden en hoe heeft u dit ervaren?</p>
Zingeving	<p>Wat zijn uw wensen voor de toekomst met betrekking tot dit onderwerp? (Evt. In het algemeen, hoe ziet volgens u de ideale toekomst eruit, zodat deze jongeren goed geholpen kunnen worden.)</p> <p>In hoeverre is uw eigen toekomstbeeld beïnvloed door de ervaring met deze jongere?</p>

rijksuniversiteit
 groningen

faculteit gedrags- en
 maatschappijwetenschappen

Slotvragen	Wat heeft u geleerd van deze thuiszittende jongere en zijn/haar ouders? Zijn er nog dingen die u niet gedeeld heeft en graag nog zou willen delen? Evt.: wat zou u andere collega's in eenzelfde situatie willen meegeven? <i>Bedankt voor het delen van uw ervaringen en verhaal!</i>
-------------------	---

Prioriteit: vooral doorvragen (wees niet snel tevreden!) op dat wat de professionals zélf al aangeven. Belangrijkste zaken om in beeld te krijgen: wat is de impact op de professional (en dat kan dus op meerdere vlakken zijn), hoe heeft hij/zij de gebeurtenissen *ervaren* (wat deed het met henzelf) en welke factoren spelen volgens hem/haar een belangrijke rol in dit verhaal.

Topiclijst 'thuis zitten' voor onderwijsconsulenten

<i>Introductie en opening</i>	<p>Fijn dat u meedoet aan dit onderzoek naar ervaringen van en met 'thuiszitters'. We zijn benieuwd naar de persoonlijke beleving en ervaringen van professionals die met 'thuiszitters' te maken hebben (gehad). Om goed te herinneren hoe u bepaalde dingen heeft ervaren, helpt het om terug te denken aan u ervaring met thuiszitters in het algemeen in uw hoofd te houden tijdens dit interview. We vinden het heel belangrijk om echt uw eigen verhaal te horen, daarom beginnen we heel breed: <i>Als u kijkt naar uw werk met thuiszitters,</i> Welk verhaal wilt u hierover dan met ons delen? Of evt. Wat heeft u gemotiveerd om mee te doen aan dit onderzoek?</p>
Gespreksonderwerpen	Eventuele voorbeeldvragen
Identiteit	<p>Wat kenmerkt u als professional? Wat zijn voor u belangrijke waarden in uw werk? Wat heeft u gemotiveerd om onderwijsconsulent te worden? In hoeverre heeft het werken met de doelgroep thuiszitters invloed gehad op wie u bent als professional? En als mens?</p>
Gezondheid en welbevinden	<p>In hoeverre heeft het werken met thuiszitters invloed gehad op uw mentale of fysieke gezondheid? Kunt u daar meer over vertellen? (Wat voor energie haalt u eruit, kan negatief, maar natuurlijk ook positief zijn) In hoeverre heeft het werken met thuiszitters impact buiten uw werktijd? Hoe voelt u zich over het feit dat we thuiszitters hebben in onze maatschappij?</p>
Maatschappelijk participeren	<p>Heeft uw ervaring met thuiszitters invloed gehad op activiteiten of maatschappelijke inzet naast uw werk? Kunt u daar meer over vertellen? In hoeverre heeft uw ervaring met thuiszitters het beeld op de maatschappij veranderd? (Als je vergelijkt met voor en na/vroeger en nu)</p>
Verbondenheid	<p>Als u denkt aan uw werk met thuiszitters, met wie voelt u zich dan verbonden? Kunt u daar meer over vertellen? En wie nog meer? Van wie uit uw omgeving (binnen- of buiten werk) heeft u steun ervaren in uw ervaring met deze leerling? Kunt u hier meer over vertellen? Wat zijn reacties van uw omgeving in het werken met deze doelgroep?</p>
Hulp	<p>Hoe kijkt u terug op de begeleiding die thuiszitters (tot nu toe) hebben/heeft gehad? Hoe beleeft u de hulp die thuiszitters krijgen? Hoe kijkt u naar uw eigen rol in deze begeleiding en ondersteuning? Welke dingen werken volgens u in de aanpak en wat werkte er juist tegen? Hoe zou dit volgens u beter kunnen? Hoe ervaart u de rol van andere betrokken instanties bij de begeleiding van thuiszitters? (Krijgt u zelf ook hulp of (werk)begeleiding om uw werk met thuiszitters goed te kunnen doen, Hoe ervaart u dit?)</p>
Zingeving	<p>Wat zijn uw wensen voor de toekomst met betrekking tot dit onderwerp? (Evt. In het algemeen, hoe ziet volgens u de ideale toekomst eruit, zodat deze leerlingen goed geholpen kunnen worden.) In hoeverre is uw eigen toekomstbeeld beïnvloed door uw ervaringen met de doelgroep thuiszitters?</p>

rijksuniversiteit
 groningen

faculteit gedrags- en
 maatschappijwetenschappen

Slotvragen	Zijn er nog dingen die u niet gedeeld heeft en graag nog zou willen delen? Evt: wat heeft u geleerd van thuiszitters en hun ouders? Wat zou u andere collega's in eenzelfde situatie willen meegeven? <i>Bedankt voor het delen van uw ervaringen en verhaal!</i>
-------------------	--

Prioriteit: vooral doorvragen (wees niet snel tevreden!) op dat wat de professionals zélf al aangeven. Belangrijkste zaken om in beeld te krijgen: wat is de impact op de onderwijsconsulenten (en dat kan dus op meerdere vlakken zijn), hoe heeft hij/zij de gebeurtenissen ervaren (wat deed het met henzelf) en welke factoren spelen volgens hem/haar een belangrijke rol in dit verhaal.

rijksuniversiteit
 groningen

faculteit gedrags- en
 maatschappijwetenschappen

Bijlage 3: Demografische gegevens

Demografische gegevens voor onderwijsconsulenten en zorg- en onderwijs-professionals

Demografische gegevens Verhalenbank

Dit formulier is ingevuld door: _____ Datum _____ [Klik hier](#)

Code van de donateur _____ Geboortedatum donateur _____

Geboorteland donateur _____

Geslacht _____

WERKERVARING EN OPLEIDING

Werkzaam in:

- PO
- VO
- SBO
- VSO
- Jeugdhulp _____
- Jeugd-GGZ _____
- Anders _____

Functie:

- Docent
- IB-er of leerlingbegeleider
- Team- of opleidingsmanager
- Orthopedagoog
- Jeugdhulpverlener, jeugd-en gezinsprofessional

- Onderwijsconsulent _____

- Anders, namelijk: _____

Aantal jaren werkervaring in deze functie:

Hoogst afgeronde opleiding

Geen informatie

Geen opleiding

**rijksuniversiteit
groningen**

faculteit gedrags- en
maatschappijwetenschappen

Lager onderwijs

Mavo

Havo

Vwo

Mbo

Hbo

Universiteit

Anders, namelijk:

RUIMTE VOOR BIJZONDERHEDEN OF EXTRA OPMERKINGEN

rijksuniversiteit
groningen

faculteit gedrags- en
maatschappijwetenschappen

Demografische gegevens voor jongeren en ouders

Demografische gegevens Verhalenbank

Dit formulier is ingevuld door: _____ Datum _____ [Klik hier](#) _____

Code van de donateur _____ Geboortedatum jongere _____

Geboorteland jongere _____

Geboorteland vader _____ Geboorteland moeder _____

WONEN EN WERKEN

Gezinssituatie

Ouders gescheiden

Ouders getrouwd/leven samen

Samengesteld gezin

Alleenstaande ouder

Aantal broers _____

Aantal zussen _____

Anders _____

Woonsituatie jongere

Zelfstandig

In instelling

Bij ouders

Bij vader

Bij moeder

Met broers en/of zussen

 Zo ja: hoeveel: _____

Anders, namelijk: _____

Hoogst afgeronde opleiding ouder

Geen informatie

Geen opleiding

Lager onderwijs

Mavo

Havo

Anders, namelijk: _____

Vwo

Mbo

Hbo

Universiteit

Hoogst afgeronde opleiding jongere

Geen informatie

Geen opleiding

Lager onderwijs

rijksuniversiteit
 groningen

faculteit gedrags- en
 maatschappijwetenschappen

- Mavo
- Havo
- Vwo
- Mbo
- Hbo
- Universiteit
- Anders, namelijk:

- Werk of dagbesteding ouders
- Geen informatie
 - Betaalde baan
 - Vrijwilligerswerk
 - Gepensioneerd
 - Uitkering
 - School/studie

Anders, namelijk: _____

- Hoe lang zit jongere al thuis?
- Korter dan 1 maand
 - 1-2 maanden
 - 2-3 maanden
 - 3+ maanden

ZIEKTE INFORMATIE

Problematiek jongere

In eigen woorden _____

- Is een DSM/psychische diagnose
 gesteld bij jongere?
- Nee
 - Ja, namelijk: ADD
 - Onbekend
- _____

- In behandeling geweest in de GGZ
 bij jongere?
- Nee
 - Ja
 - Onbekend

- Is uw kind ooit opgenomen
 geweest?
- Nee
 - Ja
 - Onbekend

indien bekend: Aantal opnames: _____

Duur per opname: _____

Laatste opname: _____

rijksuniversiteit
 groningen

faculteit gedrags- en
 maatschappijwetenschappen

Medicatie van uw kind in het
 verleden

- Geen
 Ja
 Onbekend

indien bekend:

Naam: _____

Huidige medicatie van uw kind

- Geen
 Ja sinds kort
 Onbekend

indien bekend:

Naam: _____

Dosering: _____

Huidige behandeling van uw kind

- Geen
 Ja
 Onbekend

Ja, namelijk: _____

Behandeling van uw kind in het
 verleden

- Geen
 Ja
 Onbekend

Ja, namelijk: _____

RUIMTE VOOR BIJZONDERHEDEN OF EXTRA OPMERKINGEN

Bijlage 4: Na afloop van het interview

Na afloop van het interview

Graag na afloop de volgende vragen uitwerken en opsturen naar het team van de Verhalenbank.

Observaties

Zijn je bepaalde dingen opgevallen tijdens het interview? (*Denk bijvoorbeeld aan: toon/houding/stemming van donateur, vertelwijze, interactie*)

Beladen thema's

Welke gespreksonderwerpen riepen de meeste emotie op?

(*Noteer onderwerp en emotie, bijvoorbeeld "verdrietig bij praten over sociaal isolement, of gespannen bij praten over gesloten afdeling"*)

Waren er ook bepaalde onderwerpen die de donateur juist niet wilde bespreken/vermeed?

Welke onderdelen moeten zeker terugkomen in de versie die op de website geplaatst wordt?

Welke gefingeerde namen wil de donateur gebruiken?

Bijlage 5: Toestemmingsverklaring

Toestemmingsverklaring professional(s) eigen verhaal

Ik wil geïnterviewd worden door het lectoraat jeugd van de Hogeschool Windesheim in samenwerking met Verhalenbank Psychiatrie. Ik ben goed geïnformeerd over het onderzoeksproject 'Thuiszitters' en over wat er gebeurt met mijn verhaal. Ik weet bij wie ik terecht kan met vragen.

- Ja
- Nee

Ik geef toestemming voor audio-opname (geluid) van het interview.

- Ja
- Nee

Ik geef toestemming voor het uitwerken van audio-opname (geluid) van het interview tot een transcript.

- Ja
- Nee

Toestemming voor onderzoek met mijn verhaal

Ik geef toestemming voor het verzamelen en gebruiken van mijn gegevens voor het beantwoorden van de onderzoeksvraag in dit onderzoek naar de beleving van mensen die betrokken zijn bij kinderen of jongeren die leerplichtig zijn en meer dan vier weken thuis zitten.

- Ja
- Nee

Ik geef toestemming voor het opnemen van het transcript in de database van de verhalenbank psychiatrie zodat onderzoekers het wetenschappelijk kunnen analyseren.

- Ja
- Nee

Toestemming voor het maken en publiceren van een verkorte versie

rijksuniversiteit
 groningen

faculteit gedrags- en
 maatschappijwetenschappen

Ik geef toestemming voor het maken van een verkorte versie en, na mijn akkoord, de publicatie daarvan op de website www.verhalenbankpsychiatrie.nl of in andere publicaties of presentaties verbonden aan de verhalenbank

- Ja*
- Nee

Handtekening donateur

Naam : _____

Handtekening

In te vullen door de interviewer

Naam interviewer:

Handtekening interviewer:

Datum:

Code:

rijksuniversiteit
 groningen

faculteit gedrags- en
 maatschappijwetenschappen

Bijlage 6: Overeenkomst onderzoekswerkzaamheden en verklaring van geheimhouding

Overeenkomst onderzoekswerkzaamheden en verklaring van geheimhouding

Het lectoraat Jeugd van de hogeschool Windesheim, gevestigd te Zwolle, vertegenwoordigd door:

Naam: Marianne Welmers

Functie: Docent-onderzoeker, projectleider 'Thuiszitters'

hierna te noemen opdrachtgever

en

Naam:

Adres:

Telefoon:

Geboortedatum:

Hierna te noemen opdrachtnemer

Komen het volgende overeen

1. De opdrachtnemer verricht van 15 maart tot en met 10 juli 2023 de volgende werkzaamheden in het kader van onderzoeksproject 'Thuiszitters':
 - a. Afname van kwalitatieve interviews
 - b. Administratieve werkzaamheden behorend bij het onderzoek
 - c. Analyse van interviews

2. De opdrachtnemer mag stukken waarin onderzoeksgegevens en/of -resultaten worden gerapporteerd uitsluitend inleveren bij derden (opleiding, kennisbanken, deelnemende instellingen, etc.) nadat hiervoor toestemming is verkregen van de opdrachtgever

3. De opdrachtnemer verklaart met ondertekening van dit document zich te houden aan de volgende voorwaarden met betrekking tot geheimhouding en vertrouwelijkheid:
 - a. dat hij/zij geen (foto)kopieën maakt van de gegevens of documenten die bij het onderzoek betrokken zijn of op andere wijze ter inzage gegeven gegevens of delen daaruit kopieert.
 - b. dat hij/zij vertrouwelijke documenten (persoonsgegevens, transcripten, etc) beveiligd en alleen tijdelijk bewaart, overdraagt aan het centrale onderzoeksarchief en bij aflopen van dit contract deze documenten vernietigt danwel verwijdert uit het eigen archief
 - c. dat hij/zij aan de belangen van de in de documenten genoemde of op andere wijze bij het onderzoek betrokken personen, hun familieleden of nabestaanden bij publicatie of andere informatieverstrekkingen, gebaseerd op raadpleging, geen onevenredig nadeel toebrengt;
 - d. dat hij/zij geen tot individuele natuurlijke personen en rechtspersonen herleidbare gegevens in openbaarheid zal brengen;
 - e. dat hij/zij geen contact opneemt met personen, hun familieleden of nabestaanden, op wie de ter inzage gegeven documenten betrekking hebben (tenzij dit noodzakelijk is voor de uitvoering van het onderzoek);
 - f. dat hij/zij de voortgang van de dagelijkse werkzaamheden bij de in het kader van het onderzoek te bezoeken instellingen of instanties niet zal belemmeren
 - g. dat hij/zij geheimhouding zal betrachten van alle gegevens en aan documenten of personen ontleende gegevens welke niet voor publicatie worden vrijgegeven;
 - h. dat hij/zij de instelling vrijwaart tegen eventuele aansprakelijkstelling, voortvloeiende uit het verlenen van toegang tot gegevens

Aldus opgemaakt en ondertekend,

Datum:

Opdrachtgever

Opdrachtnemer

Naam: Marianne Welmers

Naam:

Handtekening:

Handtekening

rijksuniversiteit
 groningen

faculteit gedrags- en
 maatschappijwetenschappen

Bijlage 7: Codeboek

<i>Identiteit</i>	<i>Gezondheid</i>	<i>Maatschappelijk participeren</i>	<i>Verbondenheid</i>
<p>Omschrijving kind</p> <p>Thuiszitten invloed kind</p> <p>Thuiszitten invloed ouder</p> <p>Thuiszitten invloed professional</p> <p>Veranderingen identiteit</p> <p>Mening anderen/ stigma</p> <p>Kernwaarden en motivatie professional</p>	<p>Invloed gezondheid van kind</p> <p>Invloed gezondheid van ouder</p> <p>Invloed gezondheid van professional</p> <p>Zich voelen over thuiszitters</p> <p>Impact buiten werktijd</p>	<p>Dagindeling/vrije tijd</p> <p>invloed op werkbeleving/plek in team</p> <p>Invloed op de perceptie van de maatschappij</p>	<p>Reacties van omgeving</p> <p>Steunbronnen</p> <p>Familiebanden en de thuisomgeving</p> <p>Verbondenheid met collega's</p> <p>Band met jongere/ouder & professional</p>
<i>Hulp</i>	<i>Zingeving</i>	<i>Overig</i>	
<p>hulpverlening & begeleiding</p> <p>Helpend in aanpak</p> <p>De rol/contact school</p> <p>De rol/ contact onderwijsconsulent</p> <p>Feitelijke informatie hulp (hoeveelheid professional & duur traject)</p> <p>Niet helpend in aanpak / wat kan beter</p> <p>Terugkijk eigen rol</p> <p>Terugkijk rol andere betrokken instanties /ervaring</p> <p>Eigen hulp voor begeleiding/ervaring professional</p>	<p>Toekomst van kind /wensen</p> <p>Toekomst van gezin</p> <p>Toekomst thuiszitters / wensen</p> <p>Beïnvloed toekomst beeld</p>	<p>Punten om te delen</p> <p>Geleerde lessen</p> <p>Tips voor collega's</p>	